

DOLENSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OK

STUDIJSKA

MIRANA
NOVO I

T O

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din. polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu štey. 606-70/3-24

Stev. 41 (447)

LETO IX.

NOVO MESTO, 16. OKTOBRA 1958

UREJUJE uredniški odbor UREDNIŠTVA IN UPRA Poštni predal Novo mesto Nenaročenih rokopisov ne

... v uprave št. 127 — ... SKA Casopisno podjetje «Slovenski poročevalci» v Ljubljani

„Vprašanje zboljšanja življenjske ravni bomo lahko kmalu odstranili z dnevnega reda“

V nedeljo, 12. oktobra so v ZENICI slovesno proslavili dograditev največjega metalurškega kombinata v naši državi — železarnice, ki daje dobro polovico vse naše proizvodnje surovega železa, valjanega jekla, kovanih jeklenih izdelkov in koks. Proslave se je udeležilo blizu sto tisoč ljudi. Predsednik TITO je s plamenico ob navdušenih pozdravih delavcev prižgal prvo polnitev tretjega plavža. Na zborovanju je tovariški JOSIP BROZ TITO imel velik govor o naši industriji in gospodarski izgradnji, o našem političnem in ekonomskem razvoju in o zunanji politični vprašanju. Iz njegovega govora prinašamo odlomek, ki zadeva zboljšanje naše življenjske ravni in preskrbe prebivalstva.

Redko katera država ima po svoji zemljepisni legi in geološki sestavi tako velike možnosti, kakor naša, da se v industrijskem in kmetijskem pogledu tako razvije, da ji bo zelo malo potrebno uvažati surovine in kmetijske pridelke od zunaj. Surovin je pri nas mnogo, in sicer najdragocenejših, raznih surovin in drugih stvari. Razen tega pa imamo zdaj tudi sposobne in vrle ljudi, vtem ko smo v minulih desetih letih te sposobne kadre šele šolali. Zdar, ko sem gledal mlade delavce, kako lepo znajo ravhati z različnimi sodobnimi stroji, strojniki in elektronskimi stroji, mi je bilo prijetno pri srcu, da smo lahko v tako kratkem obdobju izšolali tako dobre proizvajalce, za katere nas lahko zavida tudi tujina.

Leto 1959 splošni ljudski praznik!

Odbor za proslavo 40-letnice Komunistične partije Jugoslavije je na svoji prvi seji sklenil, da bo vsa leta 1959 kot jubilejno leto posvečeno spominom na delo in razvoj naše Partije. — Ljudstvo Jugoslavije bo proslavilo to obletnico kot splošni ljudski praznik. S tem praznovanjem bo povezano tudi praznovanje 40-letnice SKOJ. Na seji je govoril generalni sekretar CK ZKJ Josip Broz Tito, ki je poudaril, govoreč o vlogi in razvoju naše Partije:

»Vse to zgodovino, vse to bi bilo potrebno zajeti v zvezi s proslavo 40-letnice naše Partije, da bi naši delavci, naši delovni ljudje in naraščaj, ki prihaja, spoznali čimbolje njeno borbo in njeno življenje in da bi videli, kako je prišlo do tega, kar imamo danes, da bi znali to ceniti in zvesto hoditi po poti, po kateri je šla naša Partija, po poti, po kateri gre naša Zveza komunistov, po kateri gre naša socialistična Jugoslavija.«

Imamo čudovito, inteligentno in sposobno ljudstvo, toda te umske in druge sposobnosti našega ljudstva moramo še bolj aktivirati in razviti, potem pa bo kmalu napočil čas, ko nam ne bo treba več, ko se bomo zbrali na takšnih proslavah, govoriti o pomanjkljivosti, o katerih sem danes tu govoril. Prav tako mislim, da bomo lahko kmalu odstranili z dnevnega reda tudi vprašanje zboljšanja življenjskega standarda, ker se bo avtomatično postopno zboljševal. Zdar pa nas, kot rečeno, še mnogi čimtelji, subjektivni in objektivni, ovirajo, da ne moremo doseči tiste ravni življenjskega standarda, ki je našim ljudem potrebna.

Tovariši in tovarišice! Zdar bi pa rad povedal nekaj besed tudi o preskrbi našega prebivalstva. Minulo leto je bilo izredno plodno: vse je obrodilo zelo dobro, le sadja je bilo nekoliko manj. Letošnje leto smo v naših zadržkih, predvsem na naših državnih po-

sestvih, posejali na najodobnejši način precej hibridne koruze in italijanske pšenice. Posejali je nismo mnogo, toda tudi to nam je pripomoglo, da je letošnja letina vzlic suši enaka petletnemu povprečju, da ni mnogo slabša, kakor je bila letina v prejšnjih letih. Tudi to kaže, da lahko napredujemo.

Na drugi strani pa mi je znano, da mnogi naši ljudje, zlasti gospodinjice, ki hodijo na trg, vprašujejo: Hm, že prav, zakaj pa je vse tako drago, zakaj cene naraščajo, če je vse dobro obrodilo? Tudi jaz se sprašujem in jezim zaradi tega. Mi vemo, da so pri tem objektivni razlogi, poznamo pa tudi subjektivne razloge. Govorili smo o teh objektivnih elementih, katerih pomanjkanje je ovira, da bi prišlo na trg dovolj pridelkov, in po nižjih cenah. To so: prevoz, skladišni prostor, hladilnice in slaba organizacija trgovine. To so tisti štirje elementi.

Govorili smo o tem, da moramo misliti tudi na prevoz, če si prizadevamo, da bi nam govevali kmetijsko proizvodnjo. Kaj nam koristi sejalni in saditni paradiznike in krompir ter razno drugo sočivje, sadje in druge pridelke, ki se hitro pokvarijo, če pa nimamo prevoznih sredstev, da bi vse to odpeljali v mesto. Vzporedno s pospeševanjem kmetijstva moramo misliti tudi na zgraditev skladiščne-

ga prostora, na zgraditev hladilnic in organizacijo trga. Zdar smo že začeli v tem oziru nekaj delati; nekatera velika mesta so nekaj ukrenila v tem oziru in tudi manjša mesta so to storila. Ponekod primanjkuje kmetijskih pridelkov po nižjih cenah in tam je ponekod čutili draginjo.

To so objektivni razlogi, ki so odvisni od nas samih in od pomanjkanja gnetnih sredstev. Toda mnogo manj so tu kriva nezadostna gnetna sredstva, z boljše organizacijo, z več smisla za potrebe ljudi tistih, ki so dolžni skrbeti za to, na primer v trgovini, bi se to ne zgodilo. Mi namreč vemo, da se na primer dogaja, da v nekem kraju kupijo jabolka po 8, 10 ali 12 din, potlej pa jih tu prodajajo po 40 din. Prevoz ne stane toliko, Toda imeti hočejo veliko maržo. Pri tem so krivi sami ljudski odbori v mestih, ker hočejo nekaj odščititi od te marže, da bi asfaltilni ulice in podobno. To ne gre tako, tovariši in tovarišice! Ljudski odbori morajo predvsem skrbeti za preskrbo prebivalcev, naših delovnih ljudi. V nekaterih naših republikah je namreč letos dobro obrodilo vse, razen kamenja; v Sloveniji, denimo, je obrodilo vse, ker so bili ugodni pogoji in dovolj dežja. Tam imajo toliko sadja, da se je drevje kar lomilo pod njim. Prav tako je zelo dobro obrodil krompir, razno drugo sočivje itd. Vse te pridelke bi se prodali po vsej državi in ponujajo jih po ugodnih cenah. Nekaterim našim trgovcem, gostrom in drugim pa ne ustreza, da bi kupili mnogo blaga po nižji ceni, marveč jim ustreza, da kupijo blago po višji ceni, ker dobe tako več sredstev. To je brezdušno! To ni socialistična trgovina, to je špekulacija in tako ne bi smeli delati na račun naših delovnih ljudi! To velja tembolj, ker imamo letos toliko skladiščnega prostora, da lahko s temi pridelki preskrbimo vso našo državo, če jih bomo pravilno razporedili.

Ni dvoma, da ponekod zadrževamo na težave, imamo pa tudi subjektivne čimtelje, kakor je lov za dobičkom itd. Tudi nekateri naši odbori so bili zapleteni v to ali pa so premalo pazili na takšne pojave. Toda trgovina nima pravice do velikega dobička, marveč zasluži samo toliko, da se lahko razvija in dela, drugače imajo od tega škodo proizvajalci in potrošniki. Tu

imamo anomalijo: na eni strani ima škodo proizvajalec, na drugi pa potrošnik. Korist pa samo posredovalec. To moramo odpraviti in za to moramo delati vsi skupaj. Dostikrat ste slišali naše izjave in kritike o tem, vendar pa se nam to ni zmerom posrečilo; nekaj se nam je posrečilo, toda ne vse. Pomagajte nam pri tem, da bomo skupno uredili in moramo urediti vprašanje preskrbe naših državljanov.

Tovariši, tovarišice! Danes sem zelo malo govoril o naših velikih uspehih. Govoril sem več o pomanjkljivostih, in sicer zato, da bi jih čimprej odstranili, ker niso nepremagljive.

Prpravimo se za sprejem delegatk

prvega kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze

Vrsto proslav v okviru 15-letnice praznujemo letos po vsej naši domovini. Ena od teh bo proslava 15. obletnice ustanovitve Slovenske protifašistične ženske zveze, ki se bo vršila letos v Novem mestu. Pred petimi leti smo v Dobruču praznovali 10. obletnico kongresa, letos pa se bomo spomnili tudi prvih konferenc iz okolice Novo-mestja, Bele krajine in Kočevja, zato bo proslava v središču — v Novem mestu.

17. in 18. oktobra 1943, ko je bila nemška ofenziva pred vrati, ko so Jugoslovanski narodni nestrpno pričakovali drugo fronto, so žene Slovenije prvič zborovale. Kongres je prevečala ena misel: mobilizirati vse sile za osvobodilno borbo. Na kongresu so žene sprejele veli-

Spomenik padlim borcem NOB v Sentrupertu je odkril narodni heroj Jože Borštnar. Obleisk je izdelal akad. kipar Stanč Keržič. Spomenik je prevzel v varstvo občinski ljudski odbor Mirna

ke obveznosti. Vedele so, da mora njihovi moške in fantje v boj, zato so bile one pripravile svoje sile povsod, kjer je potrebno, da kot aktivne članice Socialistične zveze delovnih ljudi sodelujemo v organih družbenega upravljanja, pri volitvah v zadržne svete, pri organizaciji stanovanskih in vaških skupnosti, skratka povsod, kjer lahko v čimer koli pomagamo.

Franka Slak

BRIGADA GLUHONEMIH NAJBOLJŠA

Med velikim tekmovanjem v čast 39-letnice SKOJ, so vse brigade, ki sedaj delajo na avtocesti vložile vse sile, poštrevnost in napore, da bi čim uspešneje opravile svoje naloge. Glavni štab je veliko brigad proglasil za šestkrat, petkrat, štirikrat itd. udarne. Najboljše rezultate pa je v minulih dneh na vseh sektorjih svoje dejavnosti dosegla mladinska brigada Zveze gluhonemih »Moša Pijada« v mladinskem naselju »Kristijan Karpoš« v Rakitni. Brigada je prešla prehodno zastavo Člavanega štaba in »Spominski trak«.

Teden muzejev

Od 12. do 19. oktobra je naš in svetovni Teden muzejev. Pri nas je še posebej posevečen spomeniški varstvu — skrbi za ohranitev naših dragocenih zgodovinskih in kulturnih spomenikov (zgradb, slik, predmetov, krajev, narave itd.). Tudi vsi trije dolenski muzeji bodo še posebej proslavili ta teden. Posavski v Brežicah z razstavo »Posavje v letu 1941«, Belokranjski v Metliki je odprl etnografsko razstavo, Dolenjski v Novem mestu pa še posebej izven muzeja razstavil v izložbah lekarno na Cesti kom. Staneta svoje najzanimivejše predmete iz arheologije, kulturne zgodovine in narodopisja.

Proizvodnja tekstila

Jugoslovanske tekstilne tovarne so izdelale že nad 3,5 milijona m² tkanin več kakor v istem obdobju lani. Proizvodnja umetne svile se je povečala za 1,2 milijona m², volnenih tkanin za 160.000 m². Kaže, da bo letošnji plan v tekstilni industriji v celoti izpolnjen.

ZNAMKI V POČASTITEV GEOFIZIKALNEGA LETA

Generalna direkcija PTT bo 24. dala v promet priložnostni poštni znakmi po 15 in 300 din ob mednarodnem geofizikalnem letu 1958-59. Na znakmi za 15 din bo upodobljen oceanografski motiv (proučevanje morskih globin), na znakmi za 300 din pa bo slika lunine in zemeljske poloble s potni umetnih satelitov.

VREME

ZA CAS OD 17. DO 26. OKT.

Nestalno vreme s pogostimi padavinami, hkrati prikaže več teh dneh tako močno ohladitev, da je možen sneg do nižin. Razjasnitve ne bodo trajale več kot tri dni. V. M.

Nov mladinski aktiv v šentjerneju

V nedeljo, 12. oktobra, se v podjetju Telekomunikacije (sodaj industrija za elektro zvezo) ustanovili nov mladinski aktiv. Na ustanovni konferenci, ki je obsegala več točk, je bilo govora o možnosti za uspešno delo mladine. Izbrano je bilo sposobno mlado vodstvo, ki bo s pomočjo uprave podjetja in množičnih organizacij dajalo mladini smernice za delo.

Mladinci so se na konferenci dogovorili, da bodo predlagali, da se jim omogočijo razni tečajji, na katerih se bodo usposabljalji strokovno, kulturno in politično. Ustanovili bodo tudi klub mladih proizvajalcev in zaprosili za pomoč starejše tovarišice, ki jim bodo pomagali zlasti s predavanji. Vsi prisotni so obljubili, da bodo pomagali

pri raznih delih. Pozabili tudi ne bodo na kulturno in športno življenje.

S sposobnim vodstvom in pomočjo množičnih organizacij ima ta mladi aktiv vse možnosti za uspešno delo.

Na koncu konference so mladincem podelili izkaznice in značke, ki jih bodo vedno spominjale na dolžnosti mladince.

Slavko Dokl

15 št. Uradnega vestnika

V svoji 15 št. prinaša Uradni vestnik okrajna Novo mesto Statut občine Crnomelj, Odluk ObLO Kostanjevica-Podbočje o družbenem planu za leto 1958, Odluke občin Crnomelj, Kostanjevica - Podbočje, Mirna, Mokronog. Novo mesto, o vpeljavi občinskih taks in občinskega prometnega davka, Odluka ObLO Žužemberk o podeljevanju socialnih podpor in zaključnega računa za leto 1957, Odredbo sveta za kmetijstvo ObLO Brežice o zatiranju rastlinskih bolezni in škodljivcev ter bilanci Belokranjskega gradbenega podjetja Crnomelj in Trgovskega podjetja »Vino«, Novo mesto za leto 1957.

Pol leta gospodarjenja v našem okraju

11. oktobra je bila v Domu JLA ob 9.30. uri seja občinskega zbora proizvajalcev. Pregledali so polletne uspehe posameznih gospodarskih panog in podjetij, pogovorili se pa tudi o gospodarskih problemih občine!

Industrija

Elektro Novo mesto je doseglo preko 156 milijonov dinarjev bruto produkta ali skoraj tri četrtine letnega plana. Ta uspeh je bil omogočen zaradi raznih instalacijskih del ob avto cesti.

Kremen Novo mesto je na območju naše občine dosegel 85 milijonov din celotnega dohodka, kar je točno 50% letnega plana. Proti istemu obdobju lanskega leta je podjetje povečalo produkcijo za 21%. Materialni stroški naraščajo zaradi raziskovalnih del in avtoparka.

Keramika Novo mesto je imela 18 milijonov dinarjev bruto produkta ali 47% letnega vrednostnega plana. Zbor proizvajalcev je predlagal, da bi šlo podjetje v obrtni sektor.

Motomonzata Novo mesto je dosegla 228 milijonov dinarjev celotnega dohodka ali 16% plana. Vzroki: letni proizvodni plan je bil postavljen na osnovi združilne z »Beltoma« in zgraditvi nove hale, kar pa ni bilo izvedeno; zaradi uredbe o osebnih avtomobilih in organiziranju servisov, ki je zavrla prodajo avtomobilov, in zato, ker podjetje nima več trgovine, ki jo je

imelo lansko leto. Težave imajo s kreditom 163 milijonov dinarjev, ki ga morajo vrniti v petih letih in ga bodo skušali podaljšati na deset let. V začetku drugega polletja se je trg svet odprl. Uvedli so tudi proizvodnjo nekaterih novih kovinskih zmanjšani plan preseglo, ne bo pa, zaradi navedenega, doseglo plana predvidenega v občinskem družbenem planu.

Novoles Novo mesto je na območju občine ustvaril preko 95 milijonov dinarjev celotnega dohodka ali 51% letnega plana. V primerjavi z lanskim letom je povečal proizvodnjo za 6%.

Novoteks Novo mesto je dosegel 433 milijonov dinarjev bruto produkta ali 40% plana. Težave imajo z obratom v Metliki, kjer so prevzeli 100 milijonov dinarjev dolga in zaradi na novo uvedenega faktorja 20% na surovine.

Krka — Tovarna zdravih Novo mesto je proizvedla zdravih za 153 milijonov din, kar je 51% letnega plana ali 30% več kot v istem razdobju lanskega leta. Z uvedbo novih artiklov pričakujejo, da bodo letni plan prekoračili za 70%.

Opekarna Prečna je dosegla 3 milijone dinarjev bruto produkta ali 20% plana.

Industrija perila Novo mesto je dosegla 259 milijonov dinarjev bruto produkta ali 51%

letnega plana, kar je za 37% več kot v istem obdobju lani.

Tkanica Novo mesto je dosegla 29 milijonov dinarjev bruto produkta ali 50% letnega plana, kar je za 11% več kot v istem obdobju lani. Z vključitvijo novih strojev, za katere pa še ni ustreznih električnih naprav, bo plan precej prekoračen.

Industrija obutve Novo mesto je dosegla 141 milijonov dinarjev bruto produkta ali 44% letnega plana, kar je za 41% več kot v istem obdobju lani. Nedobavljeni stroji, ki bi jih moralo podjetje že prejeti, zmanjšujejo produkcijo za približno 15%.

Skoraj vsa podjetja so takega značaja, da bodo imela v drugem polletju več prometa kot v prvem.

Kmetijstvo

Rezultat v kmetijstvu ni samo dober ampak odličn. Plan je krepko presežen, predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu. Dani so tudi nadaljnji pogoji za povečano proizvodnjo v letu 1959. Kmetje bodo morali še tesneje sodelovati s kmetijskimi združenji, ker je le tako mogoč napredek v kmetijstvu.

Gozdarstvo

V prvih osmih mesecih letošnjega leta je realizacija sečneje v državnih gozdovih nekoliko zaostajala za dinamičnim planom,

dočim je sečnja v privatnih gozdovih že presegla letni plan. V gozdnokulturna in tehnična dela je bilo vloženih 4,1 milijona dinarjev ali 35% letnega plana. Pogozdeno je bilo 20,7 ha gozdnar, a očiščenih 270,2 hektora. Popravljenih je bilo 52 kilometrov gozdnih poti, ali 58% gozdnega plana.

Ostali gospodarski problemi

Pekarija na Ločenski cesti ima preveliko zmogljivost za potrebe Novega mesta. Če bi jo izkoristili samo delno, bi imeli z njo izgubo. Posebna komisija bo še reševala njeno usodo in morebitno predajo podjetju »Sana«.

Otroški vrtec ima zmogljivost 40 otrok, sprejetih pa je 65. Prijavljenih je še več, ki jih zaradi pomanjkanja prostorov ne morejo sprejeti. Ob slabem vremenu in pozimi je delo v otroškem vrtec, zaradi pomanjkanja prostora zelo oteženo. Nimajo prostorov za telovadnico, umivalnico in pisarno. Imenovana je bila posebna komisija, ki bo reševala problem zidave novega ali dozidave starega vrta.

Nadalje so reševali še problem mlečne restavracije, preselitve gostinske zbornice in prenosa stavbe ROG na industrijo perila. Seja je bila zaključena ob 13.30. ur!

Veliko delo mladine graditeljice ceste Bratstva in enotnosti, se bliža kraju (slika iz »Mladosti«)

Za dvig cen v obrti ni razloga

V nedeljo, 12. oktobra je bil v Novem mestu plenum Okrajne obrtne zbornice. Udeleženci so razpravljali zlasti o perspektivnem razvoju obrti, o vključevanju vajencev v obrti, o pomožniških in mojstrskih izpitih in drugih preostalih vprašanjih. Zlasti je trenutno v ospredju dvig cen nekaterim življenjskim potrebščinam in s tem v zvezi dvig plač delavcem in nameščencem in tudi vajenskih mesečnih nagrad. Predsednik zbornice, Cigoj je zlasti poudaril, da v zvezi z najnovejšim ukrepom Zveznega izvršnega sveta o stabilizaciji trga ni trenutno nobenih razlogov za dvig cen obrtniških storitev, bodisi proizvodov ali uslugam. Res se je pojavila nekaka težnja po zvišanju cen pri nekaterih obrtniških in drugih proizvajalcih, vendar brez potrebe. Zbornica bo take pojave zasledovala in preprečevala. Da pa bi do tega sploh ne prišlo, je dolžnost vseh pododborov, da takoj sklicujejo sestanke obrtnikov in jim to obrazložijo. V ta namen so že imeli sestanke novomeški brivci in frizerji, ki so sklenili, da se njihove usluge ne bodo podražile.

Zelo dolgo se je odbor pomučil pri vključevanju vajencev. Čeprav je vključevanje dejansko že zaključeno, to vprašanje ostalo še vedno odprto. V nekaterih kritičnih obrti je zelo težko dobiti vajence. Velika krivda je tudi v tem, da stroji nimajo dovolj osnovnošolske izobrazbe. Tudi stroje za proveto OLO naredi sicer marsikdo izjemo, vendar jih v vseh primerih le ne more. Velik razlog za ne vključevanje je tudi dejstvo, da starši nimajo

zadostnih finančnih sredstev za vzdrževanje otroka v internatu, ko ta obiskuje strokovni tečaj vajenske šole izven kraja, učne delavnice, če bi imeli občinski LO možnost stipendij, take strojne vajence, bi se stanje kmalu izboljšalo.

002 je planirala v uk za okoliš bivšega OLO 28 vajencev, vključevanje je bilo zelo počasno. Ko je bil priključen še del okrajnega L.O. Trbovlje s tamošnjimi obrtniki, je bilo predvidenih 40 vajencev. V Kriškem 80, Brežicah 70, Sevnici 80 in v Senovem 20 vključitev. Skupaj 210, kar naj bi bilo skupno število 490 vajencev. Po podatkih, s katerimi zbornica razpolaga, je bilo od 1. januarja 1958 pa do 30. septembra 1958 vključeno vseh obrtnih vajencev v uk 375. Ker je vključevanje zaključeno, verjetno ne bo večjega priliva vajencev.

Plan razvoja obrti teče pri nas nekako srednje pot. Tabela prikazuje za leto 1958 za obrtniško celotnega novomeškega okraja pokazje 439.632.000 bruto prometa za 249.774.000 materialnih stroškov, amortiziranih je bilo 9.298.000, narodnega dohodka pa izkazuje 254.270.000 dinarjev.

Gibanje obrtnišva v okraju je še kar ugodno, čeprav se pri nekaterih obrtnih panogah kaže padec (kmečki kovači, kolarji, tesarji, čevljarji, delno tudi še krojači moške in ženske obleke i. p.). Slednjim kadra sicer ne primanjkuje, primanjkuje za delavnice zlasti za popravila. Privatni obrtniki teh strok se vključujejo v socialistična podjetja. Na tak način večina je sami sebe zavarujejo, družbi pa ni veliko pomagano, saj izgubimo s tem tiste drobne uslužnostne delavnice, ki jih tako nujno potrebujemo.

Kader, ki ga imamo v obrti ni tak kot bi ga želeli. Opazimo namreč, da vajenci, ki prihajajo na izpit, niso dovolj pripravljeni in jemljejo izpite zelo neravno. Njih šolska izobrazba ni ravno na višju, saj se giblje le med štirimi in šestimi razredi osnovne šole. Višjo šolsko izobrazbo ima le zelo nizko odstotek vajencev. To se zelo poznata pri opravljanju pomožniškega izpita, zlasti v teoretičnem delu. O delavski zakonodaji imajo zelo malo pojma. Do 50% vajencev ne pozna n. pr. vloge sindikalne organizacije, zelo pomanjkljivo znanje imajo iz področja delovnega razmerja, socialnega zavarovanja, Inspekcije dela in Posredovalnice za delo. Precej je vajencev, ki nimajo niti najmanjšega pojma o kolektivnem upravljanju podjetja. Ugotavljamo tudi, da vajenci ne čitajo ne časopisov niti strokovne ali poljudnoznanstvene literature. Po tem vprašanju je nujno treba nekaj ukreniti. Šola naj bi ponovno izpolnila učni program. Če v osemletni naj bi v zadnjih razredih govorili več o obrti in vodili učence v večje obrtne delavnice, kjer bi si ogledali potek dela. Vajenske šole pa naj bi priključile učni načrt zakonodaje bolj življenjsko in bogvečale pouku več pozornosti. Tudi sindikat bi se moral bolj zanimati, tako za pouk vajenca v delavnici kakor za napredovanje v šoli. Prav posebno pa je poklican k takemu nadzornemu delu tudi komite LMS vsakega kraja. Obrtna zbornica to ugotavlja in se trudi temu od pomoči, vendar je za tako delo potrebna tudi pomoč navedenih organizacij.

V letošnjem letu je opravilo pomožniške izpite na sedežih 3 izpitnih komisij 323 vajencev: v Črnomlju 45, Novem mestu 140 in v Videm-Kriškem 118. Najmočnejša je bila mizarška stroka s 70 vajenci, nato krojaška s 44 potem pa ključavnicaška s 37 kandidati. Ocene, ki so jih vajenci prejeli so: v praktičnem delu 37 odličnih, 117 prav dobrih, 53 dobrih in 24 zadostnih. V teoretičnem delu pa 23 odličnih, 117 prav dobrih, 94 dobrih in 47 zadostnih. Odličnih je bilo torej težko doseči, povprečje pa se giblje na ocenah dobrih.

Tudi z mojstrskimi izpiti se ne moremo preveč pohvaliti. Letos je opravljalo te izpite 22 kandidati, opravilo pa 21. Doseženi so bili samo 1 odlični red in praktičnem delu. Prav dobrih je bilo 6, dobrih 12, zadostnih in 2 nezadostna. Teoriji so bili le trije prav dobri, 9 dobrih, 7 zadostnih in 2 nezadostna. Šolska izobrazba teh kandidatov se je gibala med štirimi in osmimi razredi osnovne šole. Iz raznih vprašanj je razvidno, da kandidati po večini niso obiskovali kakih prosvetnih ali drugih tečajev, niti se niso v kulturnoprosvetnem življenju kaj prida udeleževali. Zanimivo je, da je večina kandidatov bilo zaposlenih v mestnih podjetjih, tako v Črnomlju kot v Novem mestu ali vsaj njih bližini, kjer je kulturnoprosvetno, strokovno pa tudi gospodarsko-politično udeleževanje omogočeno, pa vendar ni opaziti, da bi se bili kandidati kaj prida posluževali teh dobrin. Obrtna zbornica je za kandidate organizirala pripravljalski tečaj. Uspehi pa so bili kljub temu sicer povprečni. Če bi kandidati tega tečaja ne obiskovali, bi bil odstotek pozitivnih ocen neprimerno nižji.

V zadnjih letih smo izpite precej zaostrili, kajti današnji čas zahteva povsod človeka. Zato bo nujno potrebno organizirati izobraževalne šole za tiste obrtne delavce, ki na kakršen koli način niso mogli končati osemletke. Pokazala se je tudi potreba po ustanovitvi tečaja za izobraževanje starih pomožnikov in mojstrov.

Vse nakazane probleme je plenum potanko obravnaval, sklepi pa bodo predloženi nadrejenim organom.

NASOBISE

Ivan Ravnikar, pekarski mojster, je tudi predsednik delavskega sveta pekarnje. Dela v novi pekarni s tunelsko pečjo na Ločenski cesti.

Po rojstvu sem Dolenc, pekar v dvakratni, saj sem rojen v Dolenci vasi pri Mirni peči. Oče je bil po poklicu rudar. Kopal je v Zagorju. Prihajal je domov, kadar je utegnil. Kmalu nato, ko sem se rodil, sem se preselil vsi v Zagorje. Tam sem obiskoval tudi šolo. Poklic sem si pa izbral čisto nasproten, bel... Šel sem se učiti za peka v Litijo. Ko sem bil star 16 let, sem leta 1937 opravil pomožniški izpit in postal pomočnik. Zdad delam že 5 let kot mojster.

šanje: kvalificirana delovna sila. Začeli smo jo »vražati«, na žalost pa si z »uvoženimi« peki nismo veliko pomagali. Največ smo si pomagali s priučeni vojaškimi peki — s fanti, ki so v vojski delali v vojaških pekarnjah in se tam delu priučili. Nekaj takih nam je uspelo dobiti. Kvaliteta kruha je pri tem nekolička trpela, vendar je šlo, čeprav je bil včasih podoben »komišus«. Pekli smo kruh in se

pekli tudi sami ob pečeh ter nekako uspeli zadosti psem potrebam tudi takrat, ko je bilo na cesti 16.000 graditeljev. Zdad je že veliko laže. Novi staja za novo vprašanje: novi obrat ima za samo pekarijo prevelike zmogljivosti. Prišli smo v drugo skrajnost: včasih je bilo v Novem mestu kruha premalo, zdad ga bo pa, kot je videti, preveč... Vprašanje je enako težavno, če ne celo težje, kot je bilo prej, ker so v sredi obroki za odplačevanje najetih posojil.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Američani so v soboto izstrelili na Mesec sateliti »Pionir« s trdelno raketo. Izstrelitev se je posrečila in satelit je z zadnjo stopnjo rakete dosegel še četrtno pot do Meseca. Že to je veličinski uspeh, če računamo, da je »Pionir« doslej najdalje prodrli v vesolje. Toda kaže se, da je bolj dragoceni podatki o sevanju, ki jih je zbiral satelit na svoji poti. Pravi, da je sevanje največji človekov sovražnik na poti v vesolje. Na srečo je »Pionir« »sporočil« ljudem na Zemlji, da se z visoko sevanje zmanjšuje in da je najbolj nevaren pas širok nekaj tisoč kilometrov.

Raketa sicer ni dosegla Meseca, ker je zaradi premajhnega pospeška in zaradi napake ene ali dveh stopinj kota, pod katerim je bila izstreljena, izgubila brzino in se vrnila nazaj proti Zemlji. Nad Južnim Pacifikom je zgorela v gostejših slojih atmosfere.

Združeni narodi so tudi komentirali ta dogodek in dejali, da je skrajni čas skleniti sporazum o uporabi vesolja v izključno znanstvene in miroljubne namene. Ta nujna je gotovo upravičena, saj je človekov tehniški napredek doslej zmeraj prehitel njegovo sposobnost za politično in čustveno prilagajevanje napredku. Danes je sicer raketa dosegla tretjino poti do Meseca, jutri bo dosegla Mesec, potrjujemo pa bo v njej še človek. In kakor je neko upravičeno dejal, človek še na zemlji ni rešil vseh svojih problemov. Ena pa je gotovo: v nekem smislu za napredek pomeni, da bi bila vsaka no

morebitna vojna uničujoča za vse brez razlike. In v tem smislu lahko pomeni trajni mir.

Ameriški napori na tem področju pa tudi dokazujejo, da danes nima nihče mnenja nad nek iznajdb, tehnično pridobitvo ali večino. Nekaj časa je sicer kazalo, da so Rusi s svojimi spuiniki dalje prehiteli Američane. Morda so Rusi še vedno pred Američani. Toda ta razlika ne more biti velika. In iz tega sledi nauk za obe velesili in za ves svet: združite napore za nova odkritja, ker bo tako znanost lahko hitreje napredovala, mir bo zagotovljen in milijoni ljudi v gospodarsko zaostalih državah bodo lahko v dolednem času dvignili svojo življenjsko raven.

Nov korak v vesolje

Kitajci so podaljšali še za dva tedna prekinitve ognja v Formoški ožini. Predsednik ZDA Eisenhower je dejal, da je to dobra novica. Tudi Britanci so pozdravili ta korak. Očitno pogajanja o daljnovoždni krizi potekajo ugodneje kot prej. Izvenblokovske države in ameriški zvezniki enako pozivajo obe strani, naj čim bolj izkoristijo tih štirinajst dni za sklenitev sporazuma. Vse kaže, da bo ponovitev za napredek pomeni, da bi bila vsaka no

zmanjšuje in da je najbolj nevaren pas širok nekaj tisoč kilometrov.

Raketa sicer ni dosegla Meseca, ker je zaradi premajhnega pospeška in zaradi napake ene ali dveh stopinj kota, pod katerim je bila izstreljena, izgubila brzino in se vrnila nazaj proti Zemlji. Nad Južnim Pacifikom je zgorela v gostejših slojih atmosfere.

Združeni narodi so tudi komentirali ta dogodek in dejali, da je skrajni čas skleniti sporazum o uporabi vesolja v izključno znanstvene in miroljubne namene. Ta nujna je gotovo upravičena, saj je človekov tehniški napredek doslej zmeraj prehitel njegovo sposobnost za politično in čustveno prilagajevanje napredku. Danes je sicer raketa dosegla tretjino poti do Meseca, jutri bo dosegla Mesec, potrjujemo pa bo v njej še človek. In kakor je neko upravičeno dejal, človek še na zemlji ni rešil vseh svojih problemov. Ena pa je gotovo: v nekem smislu za napredek pomeni, da bi bila vsaka no

Zbirajmo koruzno ličje

Koruzno ličje, ali kakor mu pravijo tudi ličkanje ali slačnje, (beležje, perušina) je surovina, ki ima svojo vrednost zlasti danes, ko se pletenje cekarjev in tudi drugih predmetov vedno bolj širi in gre precej te robe tudi v izvoz.

Ko se koruzni odloži od stebel, je treba notranje listje, ki je še popolnoma belo, čimprej izstrgati in ga čez dan na senu posušiti. Zvečer ga je treba

umakniti na prostor, da se čez noč ne navlaži. Spravljaj naj se ličje popolnoma suho in še od sonca toplo v prvih popoldanskih urah. Najbolje ga je spravljati v vreče in dati na suh prostor, kjer je mogoče še prepričati tam naj počeka na zimo, ko bo čas za predelavo.

Koruzno ličje ne sme zaplesniti ali postati plikasto, ker je potem nerabno za lepe izdelke, ki imajo dobro ceno. Od pravilnega sušenja in dobre, suhe srambe je torej odvisna dobra kakovost ličja.

ruze in tudi potreb za domačo obrt.

Tudi kupce je dovolj in prav čudimo se, da se domača obrt ne razširi, čeprav je zaslužek pri njej še kar primeren. V zadnjem času smo videli nove modele cekarjev za prenašanje steklenic, kar bi se lahko takoj vpeljalo na domači trg, ker so te vrste cekarjev zelo praktični. Prav bi bilo, da se pletenje cekarjev in tudi drugih praktičnih predmetov uvede še v naše šole pri ročnih delih in bi se na ta način marsikje zasejala ta koristna panoga domače obrti, ki prinaša n. pr. v Prekmurju prav izdaten zaslužek. B. R.

Kako koristimo potrošniški kredit

V naši državi čedalje bolj koristimo kredit za nakup blaga trajnejše vrednosti. Za tako blago smo na primer leta 1955 porabili 37 odstotkov skupne vsote odobrenih kreditov, leto pa že skoraj 80 odstotkov. Leta 1952 je povprečna zadolžitev na koristnika znašala 24.700 dinarjev, na začetku letošnjega leta pa že 33.000 dinarjev. Letos smo že porabili kreditov za 18 milijard dinarjev.

V bližini Otočca pospešeno gradijo bencinsko postajo, ki bo tu, na pol poti med Ljubljano in Zagrebom neposredno povezana s avto cesto in njenim prometom

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- List slezenovca (180 din), hribske rase (500 din), gozdna jagode (100 din), melise (140 din), maline (40 din).
  - Rastline ptičjega dresna — moravke (80 din), črnobine (70 din), gladilnika (36 din), hribske rese (250 din), jetičnika (105 din), vodne kreše (140 din), kopitnika s korenino — virh (65 din), zlate rozge (45 din), verbene (80 din).
  - Korenine regrata (110 din), beladone (140 din), gozdnega korena (100 din), baldrijana (260 din), habata — smrdljivi bezeg (36 din).
  - Lubje češminovih korenin (165 din), češminovih palic (50 din).
  - Plodove češmina (120 din), šipek celi (50 din), šipek luščine (180 din), črna trna — oparnice (50 din), gloga — beli trn (80 din), bezga (90 din).
- Obvestilo: Suhih borovnic ne odkupujemo več. Nabiralc! pokliče za nabiranjem češminovih jagodi!

OZIMNICA

V razgovoru s tovarišem Une-tičem, direktorjem Gospodarske poslovne zveze Novo mesto, in tovaršem Malenškom smo zvedeli, da je ozimnica za Novomeščane že v veliki meri pripravljena. Krompir prodajajo po 10 din za kg, zimski jabolka pa po 20 din za kg; v teh cenah je vračunan tudi prevoz na potrošniški dom. Zelja za zjad ne odkupujejo, ker po njem ni povpraševanja, ker ga meščani kupujejo od kmetov sami.

Se vedno odkupujejo krompir po predpisanih cenah. Odkup živine po naših sejmih še ne poteka povsem normalno, ker kmetje še ne upoštevajo predpisanih cen. Gospodarska poslovna zveza kupuje po nekaterih sejmih na Hrvaškem živino bolj poceni kakor pri nas. Naši kmetje so se že malo privadili na nove cene, vendar še ne dovolj.

pršaevanja, ker ga meščani kupujejo od kmetov sami.

Se vedno odkupujejo krompir po predpisanih cenah. Odkup živine po naših sejmih še ne poteka povsem normalno, ker kmetje še ne upoštevajo predpisanih cen. Gospodarska poslovna zveza kupuje po nekaterih sejmih na Hrvaškem živino bolj poceni kakor pri nas. Naši kmetje so se že malo privadili na nove cene, vendar še ne dovolj.

Notranjepolitični tedenski pregled

Predsednik Tito o kmetijstvu

V nedeljo so delavci največjega železarskega kombinata v Zenici proslavili dograditev velikih objektov, za katere je bilo porabljenih 73 milijard dinarjev. V Zenici je dograjen koksarna, ki bo pripravila na leto 600.000 ton koka. V plavžih bodo natopili okoli 600.000 ton surovega železa na leto, jeklarne pa imajo zmogljivost 730.000 ton surovega jekla in bodo lahko v valjarnah predelali 540.000 ton v različne kovane in valjane izdelke. Ob tem prazniku jih je obiskal predsednik republike Josip Broz-Tito ter pred prijazno 100.000 ljudi govoril o naših uspehih pa tudi o problemih. Sam predsednik je dejal, da je govoril nekaj več o pomanjkljivosti, kar želi, da bi jih čimprej zmanjšali, če zato, ker niso nepremagljive. Našim bralcem posredujemo nekaj teh problemov.

Med drugim je predsednik ugotovil, da če nedavnega nismo mogli dati prednosti kmetijstvu, čeprav bi mu lahko posvetili več pozornosti. Sedaj ko je teža industrija tako rekoč dograjena, se ne moremo več izgovarjati in zanemarjati skrb za kmetijstvo. Pokazalo se je namreč, da mora industrializirana država imeti prav tako visoko razvito kmetijstvo. Če kaka država nima potrebnih kmetijskih in drugih pogojev, mora biti bogata s čim drugim, da lahko uvaža kmetijske pridelke za preskrbo prebivalstva.

Pri nas pa imamo vse pogoje, da razvijamo tudi svoje kmetijstvo in prav zato mu dajemo sedaj prednost. Pri tem pa moramo zložit odpor v tistih trdih glavah, ki gledajo stoletja nazaj in uporabljajo star način obdelovanja zemlje, ker

ne verjamejo, da je moč na istem hektaru, kjer so doslej pridelali osem metriskih stotov, pridelati 70 in več metriskih stotov koruze ali pšenice ali desetkrat več drugih kmetijskih pridelkov. To smo v praksi že dokazali, čeprav vemo, da so za to potrebne velike investicije. Mnogo smo že dali in še več bomo v kmetijstvo vložili v prihodnjih letih. To bomo storili zato, da ne bomo odvisni od uvoza iz tujine. Naši delovni ljudje pa bodo tako ceneje in laže prišli do potrebnih kmetijskih pridelkov.

Vendar moramo reči, da so nekateri kmetje v naših republikah glede modernizacije in pospeševanja našega kmetijstva nekoliko nejeverni in trmoglavji nasproti investicijam, ki bodo tudi kmetu več koristile, ker bo več pridelal. V sodobnem kmetijstvu je treba investirati, treba je orati s traktorjem in globoko, zemlja je treba pognojiti z umetnimi gnojili in hlevskim gnojem. Poleti je treba delati nekoliko več itd. Letošnje izkušnje so dokazale, da se lahko upremo tudi suši in da nismo odvisni od »milosti neba« od tega, ali bo deževalo ali ne. To pa pomeni, da je od proizvajalcev odvisno, kako bo to vprašanje urejeno. To naj bi spoznali tudi tisti nejeverni Tomaži med kmeti, ki se iz raznih razlogov nočejo vključiti v združbo in nočejo od nje zahtevati pomoči pri delu. To pomoči bi lahko zahtevali prav vsi, tudi tisti, ki nimajo sredstev sami, pa tudi tisti, ki imajo sredstva, pa jih nočejo vložiti v zemljo zato, ker baje menijo, da ne bodo dobili tistega, kar so vložili. Menijo, da jim ni treba prav nič tvegati, čeprav je tveganje po-

trebno pri vsem, kar delamo. Sicer pa o tveganju ni moč govoriti, ker se je že dosedaj pokazalo, da tveganja pri tem sploh ni.

Takim kmetom, ki teh stvari še niso pravilno razumeli, moramo zastaviti vprašanje, kaj bodo počeli jutri, če pride sušno leto in jim bo pridelek zaradi slabo obdelane zemlje propadel. Kdo jim bo tedaj dal tisto, kar jim je potrebno? Država ne more biti socialna ustanova in ne more dajati kmetu takrat, ko ni poskrbel, da bi se z boljše sodobno obdelavo zemlje ognil posledicam suše. Skupnost za to ne more odgovarjati. Skupnost je odgovorna, da kmetu omogoči izboljšanje kmetijstva, zato pa morajo kmetje sami poskrbeti za svojo prihodnost. Pri tem bi morali upoštevati, da želimo tako pot zato, da naša vas ne bo nazadovala, marveč napredovala.

Zdad ko je čas jesenske setve, bi morali izkoristiti vse možnosti in posejati čimveč, da bomo za prihodnje leto preskrbljeni ne glede na to, kakšno bo vreme. Skrbeti moramo za to, da bomo dobili ustrezne količine pridelkov ki so nam potrebni za prehrano prebivalstva. Predsednik Tito je dejal, da je čas, da se v dveh ali treh letih izognemo uvozu pšenice v našo deželo. Pokazalo se je namreč, da to lahko storimo. Če bi na 600 ali 700 tisoč hektarjih posejali visokorodno pšenico, bi je imeli povsem dovolj. Dosegli smo namreč dobivali pomoč od Združenih ameriških držav. To nam seveda ni všeč, kajti naše ljudstvo nerado dobiva pomoč, ker želi biti povsem neodvisno. To lahko storimo tembolj, ker je začelo to tudi v političnem ozru neprijetno vplivati, tako da imamo zaradi tega celo politične probleme.

Predsednik je govoril tudi o vprašanjih življenjskega standarda, o plačnem sistemu in še o nekaterih drugih nalozah. M. B.

Gospodarske vesti

● Silos za 10.000 ton štta. V severni spliški luči nadaljujejo gradnjo velikega žitnega silosa ki so ga začeli graditi leta 1948. Dograjen bo do prihodnjega poletja.

● Izvoz konzerv. Lanj je znašal izvoz konzerv 15 milijonov dolarjev. V prvih šestih mesecih letos pa 8 milijonov din. Največ smo izvozili mesnih in ribjih konzerv.

● Prvi jugoslovanski laboratorij za embalažo. Meseca novembra bo začel v Zagrebu delovati s polno zmogljivostjo laboratorij za preizkušanje embalaže.

● Motorne lokomotive za ZAR. Podjetje »Djuro Djaković« je odposlalo prejšnji mesec dve lokomotivi za normalni tir za slakodno tovarno v Kairu.

● Izvoz ribiškijh jadrnic. Ladjedelnica »Grabec« iz Vele Luke je lanj in letos izvozila v ZDA šest športnih ribiškijh jadrnic. Zanimanje ameriških kupcev za te jadrnice je veliko.

● Izvozni uspehi tovarne »Rade Končar«. Tovarna »Rade Končar« je prejšnji mesec odposlala 10 kompliciranih magnetnih leč za novi veliki protonski sinhrotron, ki ga gradijo v okolici Zeneve. Sinhrotron je najpomembnejši objekt v bodočem središču za znanstvena raziskovanja uporabe atomske energije v miroljubne namene.

● Nova hladilnica v Negotinu. V Negotinu so pred kratkim zgradili veliko moderno hladilnico v zmogljivosti 400 tisoč kg sadja, zelenjave, mesa in mlečnih izdelkov. Gradnja je stala približno 150 milijonov dinarjev.

● Splavitve novega tramperja. V ladjedelnici »Uljanik« v Puli so spustili v morje 14. septembra 10.500 tonski tramper, ki ga je podjetje zgradilo za neko indijsko podjetje. To je četrti tramper, ki so ga zgradili v »Uljaniku«.

● Izreden uspeh Jesenskega Zagrebkega velešolskega. Jesenski Zagrebški velešolski si je ogledalo 1 milijon 200 tisoč obiskovalcev. Po številu obiskovalcev, ki so se vključili v letošnje poletje za približno 15 milijonov dolarjev trgovskih poslov. Največ so jih sicer prihajali iz tujine in lesne industrije.

● Naraščanje prometa v Pločah. V avgustu je bil v Pločah največji mesečni promet. Skupno je bilo prepeljano skoraj 53 tisoč 200 ton blaga. V juji je prislo 43 trgovskih ladij in sicer 6 inozemskih, ostale pa so bile domače.

● Priprave za jesenske setev v BiH. V Bosni in Hercegovini so že v teku priprave za jesensko setev. Program razvoja kmetijstva in plan setev v tej republiki predvidevata, da bodo to jesen zasejali z ozimnimi pševski okoli 250 tisoč hektarov. Največ površin bodo zasejali s pšenico.

Novomeški živilski trg in sejmišče

V ponedeljek, 13. oktobra so bile cene na novomeškem živilskem trgu naslednje: jabolka 25 din/kg, grozdje 60 do 70 din/kg, kostanj 35 din za firkel, jajca po 22-23 din, hruške 60-70 din/kg, gobe 150 din/kg, krompir 13 din/kg in rižice 360 din/kg. Kmetijska zadruška Novo mesto pa je prodajala krompir po 10 din/kg in jabolka po 18 din/kg. Naprdajo so bili še razni volneni in bončarski izdelki in »sreča«, ki je bila po 60 din.

Na živilski trg pa so pripeljali 1953 praševcev v starosti od 6 do 19 tednov, po 2.300 do 4.800 din, in 42 prašičev od 3 do 7 mesecev, po 4.800 do 21.000 din. Prodanih je bilo 1953 praševcev. Nekatje juncov je priložilo tudi iz Hrvaške.

Prijavite se za stenografski in strojepisni tečaj!

Društvo stenografov in strojepiscev v Novem mestu organizira enoletni stenografski in strojepisni tečaj. — Učne ure bodo ob večerih trikrat tedensko v prostorih administrativne šole.

Prijave sprejema Dragica Rotar na občinskem komiteju ZKS v stari gimnaziji, telefon 144. Rok za prijavo je do 25. oktobra, tečaja pa se bosta začela 1. novembra.

Zaključen je III. Dolenjski kulturni festival

Poročilo pripravjalnega odbora

III. dolenski kulturni festival je bil v celoti posvečen graditeljem ceste Bratstva in enotnosti, ki so prispevali tudi velik moralni in materialni delež k uresničitvi spreda. Skupno je bilo 20 prireditev in razstav. Celotni spored je imel namen poudariti eno izmed najvažnejših pridobitev NOB, namreč bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. To smo dosegli s tesno povezanostjo z mladimi graditelji in s sodelovanjem hrvaških kulturnih ustanov. Bratstvo in enotnost smo prikazali tudi z razstavo slovensko-hrvaškega kmečkega upora. Simbolično smo prikazali bratstvo in enotnost s prizigom festivalne baklje, ob kateri so si podali roke predstavniki vseh republik FLRI. Festival je kot kulturna akcija dolenskega ljudstva dosegel milno tega še naslednje cilje:

1. Razgibal je veliko število ljudi, število, ki gre v desetisoče, saj je obiskalo Kostaevjevo v festivalnih dneh blizu 20 tisoč ljudi, med njimi štiri skupine Nemcev in ena skupina angleških kulturnih in prosvetnih delavcev. Zjel je tudi več kolektivov iz raznih krajev, predvsem iz Brežic, Krškega, Novega mesta, Metlike in od drugod. Tako se je krog delovanja Dolenskega kulturnega festivala zelo raztegnil in bi ob ugodnih prometnih zvezah in zadostnem prevoznem parku bilo mogoče številno obiskovalcev močno povečati.
2. Kulturne prireditve so bile na ravni renomiranih prireditev v vrste v naši državi. Njih vloga je povzemale številna sredstva v Sloveniji.
3. Festival je bil dokaz sočutja med uglednimi osrednjimi kulturnimi ustanovami in amaterji, brez vzvišenega odnosa in eni in brez ozke nezaprteosti na drugi strani. Zgodilo se je celo,

da je pri naši domači amaterski predstavi nastopila prvakinja poklicnega gledališča. Amaterstvo je torej iz tega sočutja izbralo tisto, kar je najboljšje in kar lahko kvaliteto našega delovanja samo poplemeniti.

4. Naše centralne kulturne ustanove in posamezni umetniki so pokazali hvale vredno razumevanje ob tako imenovane province, v tem primeru province je v zemljepisnem smislu.

5. Celotni spored, ki je bil umetniško in idejno zaokrožen in utemeljen, je naletel na dobro mero razumevanja pri predstavnikih naše ljudske oblasti, ki so pokazali ne samo smisel, marret tudi razumevanje za potrebe našega preprostega človeka in so zato akcije tudi podprli.

6. Prireditve je naletela na dober odziv javnosti. Preko Tabora so o festivalnih dogodkih poročali vse hrvaškoslovenske radijske postaje, medtem ko je Radio Ljubljana kar dvakrat prenašala otvoritvene slovesnosti. Po nepopolnih podatkih je prineslo članke več kot 30 jugoslovanskih časnikov, v katerih je izšlo več kot 100 reportaž in poročil. Tako tisk kot radio sta si bila edina, da je to največja tovrstna prireditev v državi.

7. Festival je imel poseben pomeni žig, ki je bil v veljavi ves mesec, pa tudi posebno koverto, ki jo je izdala poštna direkcija Ljubljana, medtem ko so pisemske znamke prinašale prizor iz prvega dejanja Držičeve komedije in Dundo Maroje, ki je bila pri nas prvič izvedena v novem prevodu in tržakem narečju.

Pri izvedenih programih je sodelovalo 1.688 ljudi, med njimi član dunajske Opere Jože Gostič, primadona beogradske Opere Valerija Heybalova, skladatelj Jakob Gotovac, filmska igralka Marija Kohn, prvak Drame Stane Sever, članice Jugoslovanske gledališča Ančka Levarjevič, prvak Ljubljanske Opere Ladko Korošec, direktor in dirigent Ljubljanske Opere dr. Danilo Svava, režiser Ljubljanske Opere Ciril Debevec, književnik Janez Menart, Ciril Zlobec, Tone Pavček, Lojze Kovačič, Andrej Bleng in Severin Sali, režiser in direktor ljubljans-

ke Drame Slavko Jan, igralci: Janez Cesar, Mira Danilova, Vida Juvanova, Lojze Potokar, Lojze Drenovec in številni drugi najvidnejši delavci s področja slovenskega in jugoslovanskega kulturnega življenja.

Pri izvajanju programa je bistveno pripomogla tudi ing. arch. Špelka Valentinčič-Arneževa, ki je že drugo leto nesebično sodelovala pri raznih delih in s svojim odličnim strokovnim znanjem pripomogla k marsikateremu uspehu.

Dolenski kulturni festival je množična manifestacija, zato je tudi celotna prireditev kolektivno delo Pripravjalnega odbora, v katerem so predstavniki vseh množičnih organizacij, društev in ustanov našega kraja in okraja Novo mesto, kakor tudi predstavniki mladinskih delovnih brigad, ki so dali svoj delež vskaj po svojih močeh, požrtvovalno in nesebično.

Vsem sodelujočim izrekamo našo iskreno zahvalo in priznanje. Iskreno zahvalo smo dolžni Glavnemu štabu mladinskih delovnih brigad, občinskemu ljudskemu odboru Kostaevjeva Podbočja, ki nam sicer ni mogel nuditi nikake denarne podpore, bil pa je zmernaj poln iskrenega razumevanja, ki je pri takem delu tako zelo potrebno, da je okrajnemu ljudskemu odboru Novo mesto, svetlu za kulturo LRS, izvršnemu svetu Ljudske skupštine LRS, Zvezi TVD Partizan pri OLO Novo mesto in v Ljubljani. Zahvalo smo dolžni vsem tistim podjetjem, ki so nam prispevala na pomoč, dalje koprski tiskarni in tiskarni Slovenskega poročevalca za izredno uslužnost in kvaliteto, kolektivno pošto v Kostaevjev, ki

„Svet brez sovraštva“

v Kostaevjevi

V soboto, 4. oktobra so kostaevjevi igralci uprizorili dramo Mire Pucove »Svet brez sovraštva«. To je bila zaključna prireditev III. Dolenskega kulturnega festivala.

Poleg pravkar navedene posebnosti, je imela uprizoritev še eno zanimivost — Rozika Jankovič je namreč v vlogi Rozke praznovala 35-letnico svojega amaterskega dela. Jankovičeva je začela že kot prav mlada pri pokojnem Jožetu Gorjupu, ki je s nenavadno inteligenco in kulturnim smislom uprizorjal takrat Cankarja in Zupantičja. V tistem času je nastopila kot Veronika Deseniška in na tedanjih plakatih vidimo beležko, da se bo predstave udeležil tudi pesnik. Ni poljasnjeno, zakaj ga ni bilo, vemo le, da se je podobna želja amaterki Jankovič izpolnila za njen 35-letni jubilej. Predstave se je namreč udeležila tudi pisateljica Mira Puc-Miheličeva.

Uprizoritev, ki jo je režijsko pripravil Lado Smrekar in so v njej nastopili poleg Rozike Jankovičeve še Karla Kuntaričeva, Tilka Krapeževa, Vera Planinčeva, Stana Gajškova, Vela Ješnikova, Marinka Matjašičeva, Vera Jalovčeva, Jože Jankovič, Ladko Kukec, Lojze Stih in Emil Kosak, je prav lepo uspela.

Ce smo morda pri jublantski opazili nekoliko razumljive nervoze, tega pri drugih ni bilo opaziti. Tri vloge so se posebno vtisnile v spomin vsakega obiskovalca: Marija, Špelca in Svetelovka. V ta trikoti bi lahko dali še Kolonelko in Mojskrco, ki sta že pisani zanimivo in sta že po svoji naravi taki, da ljudem

Stana GAJŠEK v vlogi Mojskrce v »Svet brez sovraštva«

ugajata. Marija je bila prikazana v vsej svoji tragiki. Do tega ji je pripomogla odlična dikcija, katero je igralka kultivirala že v šolskih klopeth. Prav tako dikcijo je bilo opaziti pri Veri Jalovčevi, ki je bila sicer prvič na odru, kar pa seveda ne zmanjšuje vrednosti njene upodobitve, saj je v vlogi Špelce pokazala prav nenavaden dar, dar, ki ga bo treba gojiti. Karla Kuntaričeva je že izdelana igralka in njena Svetelovka je bila globoko prepričevalna. K tem vlogam pa smemo priložiti tudi druge, ki so z uspehom sodelovale v kvalitetni slogi in dramo tako prikazale, da je pisateljica ob zaključku na odru izjavila:

»Nocoj mi je vaša igra vrnila ves čas. Ob vaši uprizoritvi sem namreč spoznala, da pravzaprav niti nisem tako slaba pisateljica. Predstava je v nekem pogledu boljša od one v Ljubljani (Drama). Iz vsega je velo nepovtrjeno, pristno doživljanje. Nič ni bilo narejenega. Karakterji so tako lepo izdelani in vloge podane z občutkom za pravo mero. Na mnogih predstavah se je zgodilo, da je Mojskrca začela koketirati s publiko, medtem, ko je bila vaša tako ubrana, da je bila sicer tip zase, vendar nikoli na škodo celotnemu

P. H.

„Novomeški spomini“

Pod tem naslovom so izšli spomini Josipa Westra, kot 2. v Dolenski muzejske knjižnice. To zanimivo delo znanega prosvetnega in pisca stanje 300 d.n., za člane Muzejskih društev: Posavskega, Dolenskega in Belokranjskega pa 240 d.n. »Novomeške spomini«

roči je v Dolenskem muzeju (Novo mesto), v Posavskem (Brežice) in Belokranjskem (Metlika). Kdor na novo pristopi k enemu od teh Muzejskih društev, plača za knjigo 300 dinarjev, s tem pa ima že plačano tudi društveno članarino za eno leto.

PRIPRAVLJALNI ODBOR

Samo še trije tedni nas ločijo od kongresa telesne kulture. Zanj je povsod po Jugoslaviji veliko zanimanje. Seje in sestanki različnih organizacij so v zadnjem času v glavnem posvečeni bližnjemu kongresu, glavna točka dnevnega reda pa je razprava o tem, za katera in v kateri državi, ki jih je pred kratkim izdal odbor za pripravo kongresa telesne kulture. Kdor si je teze pozabile ogledati, mora priznati, da bi njih uresničitev pomenila ogromen korak naprej v razvoju telesne kulture v Jugoslaviji. Zaradi velikega pomena teh tez, ki naj bodo predmet razpravljanja v vseh naših telesnovzgojnih in ostalih organizacijah, jih tudi mi objavljamo v nekoliko skrajšani obliki.

OSNOVNE TEZE

1. Telesna kultura v Jugoslaviji mora služiti borbi za izgradnjo socializma, hkrati pa mora biti prežeta z njenimi nalozami. Telesna kultura mora pomagati pri reševanju aktualnih nalog, ki stojijo pred našo skupnostjo na področju utrjevanja ljudskega zdravja, telesnega izobraževanja in socialistične vzgoje mladih ljudi. Skrbeti mora tudi za zdravje zabavo in oddih prebivalstva, za humanizacijo dela, večjo produktivnost v gospodarstvu, zboljšanje življenjske ravni in blaginje državljanov.

SOLA MORA NUDITI OSNOVNO TELESNO VZGOJO

2. Za te naloge je treba pridobiti še več institucij in organizacij, ki bodo delale v prid telesni vzgoji. To so otroški vrtci in druge predšolske ustanove, šole vseh stopenj in tudi univerze, druge organizacije za telesno kulturo in J.L.A.

Sola mora predvsem postati kraj, kjer bo mladina dobila osnovno in vsestransko telesno vzgojo. Da bi se to doseglo, se mora povečati število ur telesne vzgoje in zagotoviti potrebne materialne pogoje.

Podobno stroho je treba mladino pridobiti razen za obvezno telesno vzgojo tudi za svobodno aktivnost v posebnih organizacijah za telesno kulturo, ki bodo imele svoj sistem tekmovanja in druge manifestacije. Ne bi bilo nujno, da bi bile te organizacije vezane na že obstoječe kategorije telesne kulture, s katerimi pa bi morale najtesneje sodelovati.

KOMAJ S ODSOTKOV VSEGA PREBIVALSTVA SE BAVI S TELESNO KULTURO

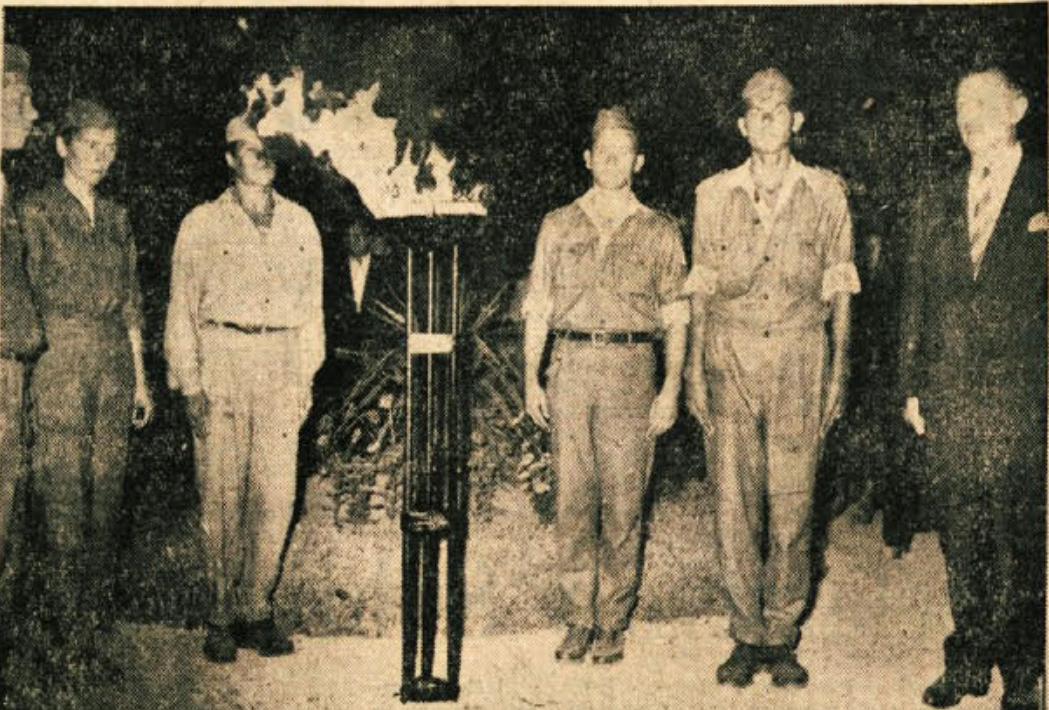
3. V organizirani telesni kulturi danes sodeluje komaj 3 odstotki vsega prebivalstva. V prihodnje druge manifestacije, ki vključijo vso šolsko mladino in najmanj podvojitvi število aktivnih članov v družbenih organizacijah za telesno kulturo.

4. Naša skupnost je zainteresirana, da je čim več ljudi deležno osnovne telesne vzgoje, ki ureja našim današnjim potrebam. Prav zato je treba določiti obseg in stopnjo te izobrazbe za šolsko mladino, pripadnike J.L.A. in ostalo prebivalstvo ter hkrati zagotoviti vse institucije, da težijo za tem ciljem. Prebivalstvo zlasti mladino, se mora z raznimi priznanji, značkami in drugimi sredstvi pridobiti za te cilje.

KAR NAJVEČ ODRPTIH OBJEKTOV

5. V današnjih pogojih je neložljivo potrebno, da se mladini in delovnim ljudem zagotovi možnost za udejstvovanje v telesni kulturi, da se jim da zdravje razvedrilo in oddih v organizacijah in zven njih. V ta namen je treba zgraditi odprte objekte za telesno kulturo v parkih, letoviščih, turističnih krajih, zdraviliščih, v stanovanjskih naseljih itd.

6. Delo J.L.A. na področju telesne kulture je sestavni del vseh

Predstavniki naših ljudskih republik pred plamenico ob začetku III. dolenskega kulturnega festivala

Pred kongresom telesne kulture

Bogata vsebina nalog

11. Ena od osnovnih nalog urbanistov pri reševanju problema gradnje objektov bo, da se te postavi v naseljene dele mesta, tako da so funkcionalno vezani na potrebe ljudi, ki jih bodo tako laže uporabljali. Zato morajo ljudski odbori obvezno zagotoviti površine za te objekte v perspektivnem planu razvoja mesta in telesne kulture.

OBJEKTE MORA VZDRŽEVATI SKUPNOST

14. Objekti za telesno kulturo morajo postati družbena lastnina, za katero naj bi skrbeli ljudski odbori in zagotavljali sredstva za njihovo vzdrževanje. Koristnike in način upravljanja mora določiti komuna preko svojega organa za telesno kulturo.

VEC FINANČNIH SREDSTEV

15. Za predvideno povečanje množičnosti in za predviden dvig kvalitete, je nujno, da skupnost v bodoče zagotovi več finančnih sredstev. Viri bodo lahko dotacije ljudskih odborov in izvršnih svetov, del sredstev iz fondov za preventivno zdrav. zaščito, odstopke od davka na športne prireditve in promet z alkoholnimi pijačami ter od progresivnega obdavčenja atraktivnih športnih prireditev, del sindikalne članarine, del dobička Državne loterije, prispevki podjetij itd. Ta sredstva morajo biti po viru in obsegu stalna, kar bo omogočilo perspektivni razvoj telesne kulture.

VRHUNSKI SPORT MORA BITI REZULTAT MNOŽIČNE TELESNE VZGOJE

8. Naš vrhunski sport mora biti del in rezultat dela na področju množične in vsestranske telesne kulture ter mora odražati stopnjo njenega razvoja. Povečan mora biti z družbeno stvarnostjo. Aktivnost v sportu zato ne more biti poklic, prav tako pa tudi ni sprejemljivo gledanje, da se vrhunske športne storitve izsilijo z umetnimi sredstvi. Jugoslovanski sport si mora pridobiti ugled doma in v svetu s spoznanjem, da skupnost vsestransko skrbi za človeka.

Vrhunske športne storitve morajo biti rezultat visoko razvite telesne kulture in normalnega sistematičnega dela v osnovnih organizacijah. Zato se morajo organizacije in športne zveze še bolj usmeriti v delo za čim večjo množičnost v sportu.

SISTEM TEKMOVANJA V SKLOPU OSNOVNIH ORGANIZACIJ

9. Sistem tekmovanja družbenih organizacij za telesno kulturo je treba močnejše in učinkoviteje razviti med osnovnimi organizacijami in občinami in okraji ter jih medsebojno povezovati v celoto.

Potovanja na tekmovanja nikakor ne smejo ovirati športnike pri vsakdanjem delu v šoli, na delovnem mestu, v družini itd.

10. Planinska zveza, Zveza prijateljev prirode, Taborniška in Pečinska zveza morajo dopolniti svoje delovne programe s prvina telesne kulture.

11. V težnji za ljudskim zdravjem, za večjo produktivnost in humanostjo dela, morajo podjetja posvetiti čim več pozornosti delovnim ljudem. Zagotoviti je treba ustrezne prostore, objekte in čas, dalle strokovjake ter postopno tudi posebne odmore, ki naj bi bili namenjeni posebej telesni kulturi.

GRADLJO NAJ SE KOMPLEKSNI OBJEKTI

12. V izgradnji objektov za telesno kulturo je treba težiti za kompleksnimi objekti, ki so bolj ekonomični in bolj ustrezajo našim potrebam. Posebna pozornost naj velja zlasti izgradnji objektov ob solah in univerzah, skratka objektem za množično telesno kulturo. Tu naj bi kongres določil obveznost komun da gradnje teh objektov. V prihodnjem obdobju bo treba naprej zagotoviti ureditev športnih objektov v industrijskih središčih in velikih mestih.

PRIMEBNI SO TUDI ORGANIZATORJI

13. Zaradi izredno velikega pomena po strokovnih kadrih, ki bi se obdržali srednje šole za telesno kulturo, Strokovni kader, ki končajo to šolo, bodo dobrodošli tudi v Partizanu, v podjetjih in še marsikje.

Da bi se navdušilo mladino za ta poklic, je treba od kraja regulirati status teh kadrov, a še posebej tistih, ki delajo v naših organizacijah. V prvi vrsti je treba poskrbeti za priznanje strokovne izobrazbe, za nagraditve, stipendiranje itd. Prostoovoljno delo na tem področju je treba izenačiti s priznanji za delo na drugih družbenih področjih.

POBODNOSTI ENOTNA ORGANIZACIJA

16. Financna sredstva, ki jih da je skupnost, naj gredo za materialne in kadrovske namene, ki naj bi omogočili bolj množično udejstvovanje prebivalstva v telesni kulturi. S temi sredstvi bi bilo v prvi vrsti treba zgraditi objekcije, solati in plačevati strokovne kadre. Izvesti prireditve in tekmovanja, ki so širšega družbenega pomena itd. Osebná oprema in domača tekmovalna se morajo financirati s sredstvi, ki jih zberejo sami tekmovalci in organizacije.

DODANEJŠE IŠKAŠIJE V FINANČNO-MATERIALNEM POSLOVANJU V SKLOPU OSNOVNIH ORGANIZACIJ

17. Dosedanje iškašije v finančno-materialnem poslovanju v sklopu osnovnih organizacij zahtevajo stalni nadzor organov finančne inšpekcije nad poslovanjem organizacij, ki bodo dobivale dotacije iz fonda ali iz proračuna oblastnega organa.

CIM VEC STROKOVNIH KADROV

18. Množičnost v telesni kulturi bo mogoče dojeti le, če se bodo razen objektov in denarnih sredstev zagotovili tudi strokovni, zlasti amaterski kadri. Ustanoviti bo treba enotno mrežo institucij, ki bodo šolale profesionalni in amaterski strokovni kader. Za pouk telesne vzgoje v nižjih razredih osemletke bo treba usposobiti vse učitelje že na učiteljskih, odnosno v bodočih pedagoških akademijah. V višjih razredih morajo v pouk prevzeti posebni predavatelji za telesno kulturo, ki se šolajo na višjih pedagoških solah. V vseh vrstah srednjih sol pa naj bo telesna vzgoja v rokah specialistov, ki so končali višjo šolo za telesno vzgojo.

VELIK POMEN SVETOV ZA TELESNO KULTURO

22. Sveti in komisije za telesno kulturo pri ljudskih odborih in izvršnih svetih so organi, ki usmerjajo in vsklajajo dejavnost vseh organizacij za telesno kulturo, obenem pa pripravljajo upravne posele in izdajajo odgovarjajoče predpise iz tega področja.

Obširni svet za telesno kulturo naj bi bil edini koordinacijski in usmerjavni organ na tem področju. V okraju bi bilo treba skrbeti tudi za enotno vodstvo društev Partizan in športnih organizacij, ki se pripravljajo za planinske, taborniške, pečinske in podobne organizacije.

Zaradi izredno velikega pomena po strokovnih kadrih, ki bi se obdržali srednje šole za telesno kulturo, Strokovni kader, ki končajo to šolo, bodo dobrodošli tudi v Partizanu, v podjetjih in še marsikje.

Da bi se navdušilo mladino za ta poklic, je treba od kraja regulirati status teh kadrov, a še posebej tistih, ki delajo v naših organizacijah. V prvi vrsti je treba poskrbeti za priznanje strokovne izobrazbe, za nagraditve, stipendiranje itd. Prostoovoljno delo na tem področju je treba izenačiti s priznanji za delo na drugih družbenih področjih.

PRIMEBNI SO TUDI ORGANIZATORJI

13. Zaradi izredno velikega pomena po strokovnih kadrih, ki bi se obdržali srednje šole za telesno kulturo, Strokovni kader, ki končajo to šolo, bodo dobrodošli tudi v Partizanu, v podjetjih in še marsikje.

Da bi se navdušilo mladino za ta poklic, je treba od kraja regulirati status teh kadrov, a še posebej tistih, ki delajo v naših organizacijah. V prvi vrsti je treba poskrbeti za priznanje strokovne izobrazbe, za nagraditve, stipendiranje itd. Prostoovoljno delo na tem področju je treba izenačiti s priznanji za delo na drugih družbenih področjih.

POBODNOSTI ENOTNA ORGANIZACIJA

16. Financna sredstva, ki jih da je skupnost, naj gredo za materialne in kadrovske namene, ki naj bi omogočili bolj množično udejstvovanje prebivalstva v telesni kulturi. S temi sredstvi bi bilo v prvi vrsti treba zgraditi objekcije, solati in plačevati strokovne kadre. Izvesti prireditve in tekmovanja, ki so širšega družbenega pomena itd. Osebná oprema in domača tekmovalna se morajo financirati s sredstvi, ki jih zberejo sami tekmovalci in organizacije.

DODANEJŠE IŠKAŠIJE V FINANČNO-MATERIALNEM POSLOVANJU V SKLOPU OSNOVNIH ORGANIZACIJ

17. Dosedanje iškašije v finančno-materialnem poslovanju v sklopu osnovnih organizacij zahtevajo stalni nadzor organov finančne inšpekcije nad poslovanjem organizacij, ki bodo dobivale dotacije iz fonda ali iz proračuna oblastnega organa.

CIM VEC STROKOVNIH KADROV

18. Množičnost v telesni kulturi bo mogoče dojeti le, če se bodo razen objektov in denarnih sredstev zagotovili tudi strokovni, zlasti amaterski kadri. Ustanoviti bo treba enotno mrežo institucij, ki bodo šolale profesionalni in amaterski strokovni kader. Za pouk telesne vzgoje v nižjih razredih osemletke bo treba usposobiti vse učitelje že na učiteljskih, odnosno v bodočih pedagoških akademijah. V višjih razredih morajo v pouk prevzeti posebni predavatelji za telesno kulturo, ki se šolajo na višjih pedagoških solah. V vseh vrstah srednjih sol pa naj bo telesna vzgoja v rokah specialistov, ki so končali višjo šolo za telesno vzgojo.

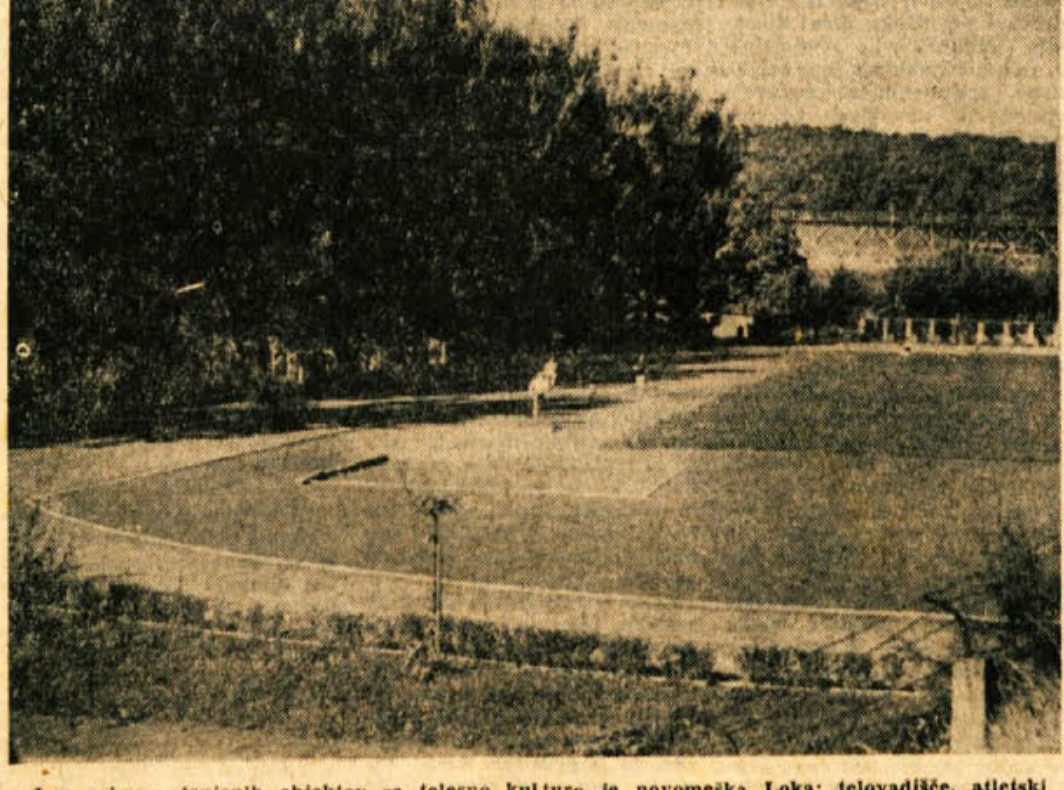
VELIK POMEN SVETOV ZA TELESNO KULTURO

22. Sveti in komisije za telesno kulturo pri ljudskih odborih in izvršnih svetih so organi, ki usmerjajo in vsklajajo dejavnost vseh organizacij za telesno kulturo, obenem pa pripravljajo upravne posele in izdajajo odgovarjajoče predpise iz tega področja.

Obširni svet za telesno kulturo naj bi bil edini koordinacijski in usmerjavni organ na tem področju. V okraju bi bilo treba skrbeti tudi za enotno vodstvo društev Partizan in športnih organizacij, ki se pripravljajo za planinske, taborniške, pečinske in podobne organizacije.

ZENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Za popolno enakopravnost žensk

Lep primer strujenih objektov za telesno kulturo je novomeška Loka: telovadišče, atletski stadion, igrišče za odbojko in košarko, za tenis, mali roketmet, kopalnice in čolnarna veslaškega kluba »Krkka« (Foto Fr. Mikec)

Prizadevanje za vsestransko uveljavljanje in razvoj osebnosti, boj za kar najširše, aktivno sodelovanje delovnih ljudi pri upravljanju družbenega življenja terjata, da nadalje izpolnjujemo idejno-politično in splošno vzgojno delo za odpravo ostankov neenakopravnih odnosov med ljudmi, zlasti pa med moškimi in žensko. Problem enakopravnosti ženske v Jugoslaviji ni več politično vprašanje niti vprašanje pravnega položaja ženske v družbi: kolikor je obstaja, je to pretežno problem ekonomske neravnosti, primitivizma, verskih nazorov in drugih konservativnih predobov, privatno-lastniškega odnosa, ki je vpliva na življenje v družini. Zaostalo gospodinjstvo in obstoječi materialni problemi družine ovirajo družbeno aktivnost ne zgolj žene, temveč tudi moža. Pri izpolnjevanju teh nalog imajo pomembno vlogo organi družbenega upravljanja v komunah. Komunisti v teh organih se morajo boriti za ustvaritev pogojev, ki so potrebni za uspešen

razvoj socialistične družine in ki jih lahko ustvarimo že zdaj, zlasti na področju gradnje stanovanj, izgradnje omrežja otroških domov v okviru gospodarskih organizacij in stanovanjskih skupnosti, ustanavljanja komunalnih uslužnostnih ustanov itd.; vse to pa bo prispevalo k dejanski enakopravnosti žene in moža in k njenemu sodelovanju kot enakopravnih državljanov v javnem življenju. Na idejno-političnem torišču se komunisti, bojujejo in se bodo borili zoper vse nazadnjaške nazore o razmerju med spoloma, ki so še ostali v naši družini kot dediščina iz preteklosti. Še zlasti se bodo komunisti borili zoper uveljavljanje takih gledišč v lastnih vrstah. (Iz programa Zveze komu istov Jugoslavije.)

Dragoceni med

Med naravnimi zdravili ga — pod naslovom »MED — HRANA IN ZDRAVILO«. V njh bodo našle vse, kar je dobro in koristno vedeti o tem »pridelku« naših čebelic. Opisane so razne vrste medu, njegove lastnosti in sestava. O njegovih zdravilnih močeh govore sestavki naših in tujih zdravnikov. Obnavnava je različno medeno pečivo (43 receptov), medene pijače (12 receptov) in shranjevanje medu. Knjižnica je opremljena tudi s priljubljimi hudomušnimi risba-

mi slikarja Zorana Didka. — Vsem gospodinjam jo toplo priporočamo.

Omlate z dušeno zelenjavo

Pripravimo omlatno testo, ki naj stoji eno uro, nato spečemo omlate in jih nadenemo z dušeno zelenjavo, prepogamo čez pol potresemo z naribanim sirom in serviramo.

Za nadev dušimo jajčevce s paradizniki in papriko, ali vzamemo nadev s jajčevcem bučke. Prav dober nadev je tudi iz fižolovega stročja, dušenega s paradizniki. Prava delikatesa pa so omlate z dušenimi gobami, bodisi s samimi ali s paradiznikom. Nadev mora biti gost, da ne leze iz omlate. Paradiznike olupimo in jim odstranimo semenje, preden jih začemo dušiti. Dodatek smešne ali goste skute vsak nadev izboljša.

„Sosesken kelder“ in prečitani Dalmatin

Belokranjski muzej v Metliki in Posavski muzej v Brežicah se odlikujeta po zanimivostih iz preteklosti našega mešana, kneta in drugih. Posebno lepo urejene in bogate so v obeh muzejih zbirke etnografskega gradiva. Tudi bogate arheološke najdbe pričajo o siroki naselitvi naših krajev v preteklosti.

Pravilo, da je s predmeti v muzejih tak, kot z igračko, ki jo po letih odkriješ na podstrešju, se spominja otroških dni in se razveseli. Nekaj podobnega se zgodi tudi v človekovi podzavesti ob pogledu na prve kamnite sekire, na srednjeveške oklepe, suilice in meče. Zato človek čuti to ostalino preteklih in predpreteklih dni in jo spoštuje, kot spoštuje svoje prednike, čeprav jih nikoli ni poznal.

V tem članku ali bolje reportaži sem opisal nekaj zanimivosti, na katere nalist obiskovalec v Belokranjskem in Posavskem muzeju. Oba muzeja sta zelo dobro obiskana; posebno Posavski muzej je imel lani 28 tisoč obiskovalcev.

»NEPREMAGLJIVEMU MITRI«

V cervkvi ob cesti, ki vodi v središče Metlike, blizu starega kužnega znamenja s podobami Turkov, je arheološki oddelk Belokranjskega muzeja. Na steni in cervkvi, v družbi z rimskimi nagrobniki, je odliček Mitrovega oltarja z Rožanca pri Otovcu. Podoba, vklesana v kamen, nemo zro v obiskovalca in ga navdajajo s prijetno tesnobo.

Pred mnogimi stoletji...

Azijsko pleme ob veliki reki časti Mitra in ga obožuje. V gli-

kremplji zaslužni staro prebivalstvo. Dežela je odmaknjena od glavnih cest. Zato pa so v tej divjini bogovi povsod pričujoči. Nepos, Proculus in Firminus, — trije bratje, postavijo relief bogu Mitri z napisom: »Nepremagljivemu bogu...«

Čas, edini nepremagljivi bog, pa že stoletja liže njegovo podoba, vklesano v kamen.

SOSESKEN KELDER

Ta napis z letnico 1861 je bil pred leti na zidu vaške zidnice. Danes je v muzeju. To je zanimiv primer združništva pri nas. Kmetje so imeli v kleti, ki je bila skupna last, vino in so si ga izposojevali. Ko je kmet prišel v klet in si izposodil vino, mu je kletar na vsak »firkel« naredil na rovaš eno zarezo. Rovaš je majhna — ličica, na katero so beležili odvzem vina. Ob Martinovem so morali kmetje vrniti vino. Če si ga je izposodil 10 »firkelov«, ga je moral vrniti petnajst.

ZGOVORNA NOSA

V kotu so razstavljene belokranjske in uskoške ljudske noše. Tu so tudi miniaturni prizori iz življenja Belokranjcev. Svabeno bandero z jabolkom in tremi kokotovimi peresi izpopolnjuje podoba o belokranjskih svatovskih obredih. Noša je čisto bela, pravo nasprotje živopisni in s narodnimi ornamenti okrašeni noši Uskočkov iz Bojanjcev, Zumberke ali Marinidola. Te noše so obložene s »križnimi tolarji« Marije Terezije in drugih avstrijskih cesarjev. Tu so tudi pokrivala uskoških žensk. Kot deklica je Uskočinja nosila okroglo s srebrnom vezeno čepico. Na poroki je to čepico zamenjala s premetačo, vezano z zlatom. Ko je pričakovala otroka, je nosila rdečo ruto, in ko ga je že dojila, belo... Tako je fant ali mož, ki je prišel v uskoško vas, že ob pogledu na deklica ali ženo videl, pri čem je. Primorka, s katero smo si skupaj ogledovali muzej, je pripomnila, da bi bila taka moda zelo koristna za mlade ljudi dandanes. Tako namreč ne bi prišlo do raznih zmešnjav...

LJUDSKA NOSA IZUMIRA

Belokranjci dandanes ne nosijo več svojih noš. Vidiš jih le še na nastopih folklornih skupin. Metličani se še spominjajo zadnje Belokranjke, ki je po vojni vsako nedeljo nosila ljudsko nošo. Z njeno smrtjo pa je bila tudi ta tradicija pokopana. Včasih še srečaš tu in tam pastirje v belih bregašah. Mogoče bi se spretnemu fotoreporterju celo posrečilo posnetek takega pastirja. Zal so tudi te redke slike samo še izumirajoča tradicija...

HLÓD? NE, KLJUČAVNICA!

Lesen voz, lesene stave, leseni kolovoz. Vse skoraj brez železnih delov. Na hodniku je priložena velika ključavnica. Prilona je? Ključavnica je kar pol metra velika in dober peden široka. Je prava znamenitost tega muzeja. Imenujejo jo rigelj. Izdelal pa je za Mirko Adlešič iz Ribnice blizu Adlešičev leta 1850. Vse to priča o veliki iznajdljivosti in spretnosti belokranjskega kmeta.

DRAMA IN TRAGEDIJA

Belokranjski muzej hrani tudi osnutka Drame in Tragedije, ki danes krasita ljubljansko opero. Metličan Alojz Gangl (1859-1935) je avtor ljubljanskega Vodnikovega in Valvazorjevega spomenika pa tudi Drame, Tragedije in Genija na ljubljanski operi. Muzej hrani še več njegovih del in osnutkov. — Kipar se je iz skromnega podobarskega vajenca razvil v umetnika in delal povečini v Pragi in tam tudi umrl. Njegov pepel so prepeljali v Metliko, kjer so v prostorih muzeja našla skromno zatišje tudi nekatera njegova dela.

Daleč na drugem koncu Gorjancev, ob sotočju Krke in Save, že od daleč opaziš slikovit brežiški grad. V njem danes ni več življenja, kot je bilo nekoč. Stavba je polna raznih ustanov in med njimi je tu našel svoj prostor tudi Posavski muzej.

VITEŠKA DVORANA

V gradu je največja poslikana baročna dvorana v državi. Sodi v začetek 18. stoletja. Skozi burna leta našega stoletja je doživljala kaj čudno usodo. V prvi svetovni vojni je bila tu bolnišnica, v drugi svetovni vojni je bila to soba ujetnikov. Poleg tega je potres leta 1917 opravil svoje. Pred leti so začeli z restavracijskimi deli.

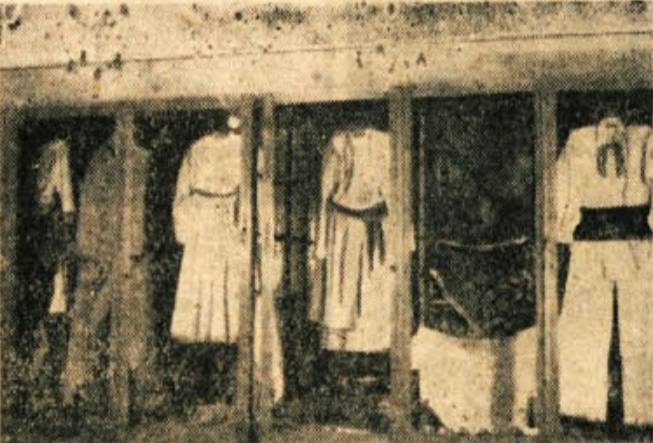
Mitološki prizori...

Aurora-Zarja sedi na oblaku in smehljaje se zre tja nekam proti Hefajstu-kovaču. Upodobljene umetnosti na sredi stropa pozivljajo peštrost motivov na stropu in stenah. Slikarstvo — risalna deska, na njej neka podoba, okoli pa skupina mladih atletskih teles... Na zadnji steni ima prostor Bakh — bog vina in veselja.

VOJAK — ČEBELNI PANJ

Kadar govorimo o čebelarstvu, omenimo tudi slikovite čebelne panje s podobami iz življenja kmetov in obrtnikov, s prizori vojak itd.

V sobi etnografskega oddelka v Brežicah hranijo prav posebno umetnino — panj v podobi vojaka, obutega v škornje in s francosko kapo na glavi. Obločen pa je v uskoško bluzo z značilnimi našitki. Na bluzi ima majhno, zlitano odprtino — pot v panj. Obrtnikova fantazija je upodobil vojaka po spominu. Videl je francoske vojake, pogosti so bili tudi obiski Uskočkov. Tako je obrtnik upodobil kar oba, Francoza in Uskočka.

Belokranjski muzej v Metliki hrani mnoge belokranjske ljudske noše

Most čez morje

Cez ožino »Masleničko ždrlo« med Podvelebitim kanalom in Novigradskim merjem v severni Dalmaciji bodo zgradili most, ki bo edinstven v naši državi in eden od največjih in najbolj zanimivih. Dolg bo 300 m, sam kralj pa bo premostil na višini 55 m s 155 m dolgim lokom.

SANI MARIJE TEREZIJE

V fevdalni sobi, kjer so portreti Moškonov, in stari mestni arhiv, so še posebno zanimive sani, ki so razstavljene sredi sobe. O njih vedo kmetje v okolici Brežic veliko povedati. Tako pripovedujejo ljudje iz okolice St. Lenarta, da se je na teh saneh pripeljala v Mokrice Marija Terezija. Ker pa se je na gradu predolgo zadržala, je sneg skopnel in vrnil se je morala s kočijo. Sani pa je pustila za spomin na svoj obisk... Tako je ljudska domišljija ustvarila zgodbo o teh saneh. Zgodovinska poročila pa povedo, da so bile sani last grofov Auerspergov. Bile so dolgo na Brdu pri

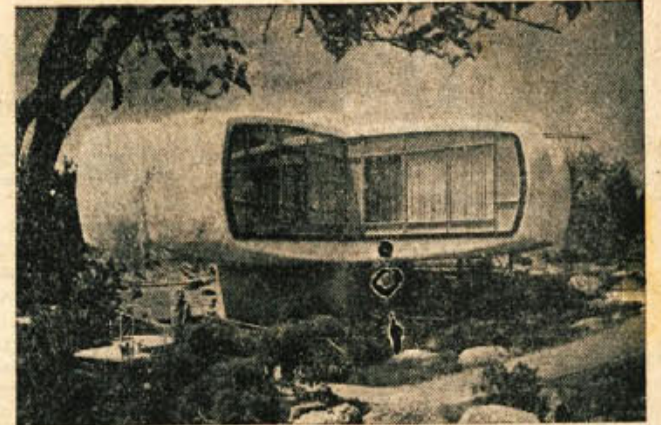
Kranju, potem pa so jih prenesli v Mokrice.

O starosti sani pričajo tudi baročne figure na njih in mogočen kljun.

PREČRTANI DALMATIN

Muzej se lahko pohvali z redkimi knjižnimi deli Dalmatina, Rogerija in Pohlina. Dalmatinska biblija je odprta na prvi strani. Ime pisca je popačkano in prečrtano z rjavo tekočino. Take knjige so potem še dolgo uporabljali katoliški duhovniki pri svojih obredih. Ta »prečrtana biblija« je eden redkih primerov tega dela, ki se je izmuznilo protireformaciji.

Peter Breščak

Plastične snovi tudi v gradbeništvu. Na naši silki vidimo, kakšne naj bi bile stanovanjske hiše v prihodnosti. Vila je zgrajena iz polivinilne sorodne snovi. V njej je trosobno stanovanje s kuhinjo, kopalnico in shrambo. Postavimo jo lahko v nekaj urah, prav tako hitro pa spet razstavimo in prepeljemo drugam

Med pionirji - mlad mi tehniki

V našem listu smo pisali pred nedavnim o nagradnih pionirskih odredih, ki so v letošnjem pomladanskem tekmovanju v tehnični svoji zasluzili posebne nagrade okrajnega odbora LT v Novem mestu. Te dni pa je ocenjevalna komisija okrajnega odbora LT obiskala vseh 28 odredov in jim izročila lepa in praktična darila. Naj posredujemo s tega prijetejnega poto nekaj vtisov in zapiskov.

Sone je bilo že kar visoko, ko smo se ustavili pred šolo »Heroja Južine« v parizanskem Suhorju. Pionirji — mladi tehniki — kar niso mogli verjeti, da bo velik komplet orodja res njihov. Soize v očeh načelnika odreda in božanje orodij sta nam bila v zahvalo in v potrditev, da darilo ne bo obtežalo v omari. V Metliki smo imeli veliko slovesnost, saj je odred prejeli I. nagrado v znesku 30.000 din. V odredovih delavnic tehničnih krožkov se je zbralo okrog 50 mladih tehnikov in v njihovem imenu je pionir Ostrojni obljubil, da bo svoje delo v letu 1958 namenil predvsem izdelavi in popravilu orodja za svoje priredilno delo. Svoje izdelke so razstavili v vitrinah v vezi. Celodnevno obiskovanje pionirskih odredov smo zaključili v Podbočju.

Naslednji dan smo pred poukom presenetili pionirje v Otočju in Smarjeti, kjer so nam obljubili, da bodo letos odprli delavnico za vse znajo.

Ko bodo mladi tehniki letos novembra — v mesecu tehnike — delali načrte, jim želimo veliko uspehov, pa tudi večje pomoč občinskih ljudskih odborov, da bo tehnična vzgoja našla odprta vrata v vse naše šole. Tudi v Tehnični šoli je bila naloga naše družbe — dati našim najmlajšim državljanom tehniki! I. Tratar

OB TEDNU MUZEJEV

no rišejo reliefe njihovega boga-junaka, ki ubija bika. Njegov prijatelj-pes liže kri bika, ki ga je zabodel Mitras. Proti njemu se plaz kača, podoba džene in nesmrtnosti. Sonce in luna nemo opazujeta njegov boj...

Potem vdrejo v deželo vojaki z orli in ponesejo Mitrov kult v deželo zahajajočega sonca — v Evropo.

Tretje ali četrto stoletje... Metellum, japonska utrdba, pade. Rimski orel s svojimi

Japonski film »Človek z rikošom« je na letošnjem filmskem festivalu v Benetkah dobil prvo nagrado. Glavno vlogo v tem filmu igra TOŠIRO MIFUNE, znan našim kin obiskovalcem iz filma »Rašomon«. Toširo Mifune pa ni samo filmski junak — nedavno je prejel posebno zahvalo in pohvalo japonske vlade, ko je med poplavlami na Japonskem rešil smrti 18 ljudi.

Guy de Maupassant:

Gospodična Cicifuj

1

Prešernova družba je začela izdajati posebno knjižno zbirko »Ljudska knjiga«. Hoteli dati v roke bračnem kvalitetno in ceneno knjigo. Da ji je to res uspelo, pričajo dosedanje knjige te zbirke, kot roman »Jezdi se nočjo«, »Mora na Manhattanu«, »Papežinja Ivanca«, »Zena tridesetih let«, sama dela priznanih svetovnih avtorjev. Prvak je pa ista »DEBELUSKA« — zbirka novel slavnega francoskega pisatelja Maupassanta (1850—1892), nemadrikljivga mojstra kratke proze. Iz »Debeluske« posređujemo našim bračnem črtico »Gospodična Cicifuj«.

Pruski poveljnik, major in grof Farisberg, je pravkar prebral pošto; s hrbtno je bil naslonjen na velik vezeninast naslonjač, v škornje obute noge pa je položil na gladek in sijajen marmor kamina; ostrogi sta mu v treh mesecih, odkar so zasedli graščino Uville, napravili dve globoki udorini vanj in jo vsak dan dalje poglabljali.

Skodelica kave se je kadila na okrogli mizici, ki so bili v njen les vdeleni koščki različnih barv; bila je pomazana od likerjev in osmojena od cigar, zavojevalni častnik jo je zarezal z nožičem, ko si je ostril svinčnik, pri tem se je veselje nekajkratov ustavil ter si na nežni kos pohištva zarisal številke ali risbe, kakor so se pojavile v domišljiji njegovih brezbriznih sanjarij.

Ko je napisal pisma in preletel nemške časnike, ki mu jih je prinesel vojaški poštar, se je vzdignil, vrgel na ogenj dva ali tri velikanse kose svežega lesa, kajti, da bi bili na toplom, so si gospodje počasi podirali grajski park, in se približali oknu.

Deževalo je, kakor bi lilo iz skafja; nemandrikljiv dež se je zdel, da pada iz besnih rok, posebno in gosto kakor zavesa, podoben zidu iz nagnjenih črt, bjal je zemljo in jo skropil in potapljal, pravi dež iz okolice Rouena, ki pravijo, da je nočna pouda Francije.

Častnik je dolgo strmel v poplavljen trati in malo dalje v naraslo Andelle, ki je prestopala bregove; ravno je bobnal s prsti po šipi renski valček, ko je zaslišal šum in se obrnil, bil je njegov namestnik, baron Kelweingstein, s činom, ki odgovarja stopnji stotnika.

Major je bil velikani širokih ramen, krasila ga je dolga pahljajasta brada, razgrnjena nad njegove prsi; vsa njegova velika in slovesna oseba je prebujala predstavo vojaškega pava, pava, ki si rep razvija na obradku. Imel je modre, hladne in mile oči, lice mu je v vojni z Avstrijo presekala sablja; govoril so, da je vrl človek in pogumen častnik.

Stotnik je bil majhen redčelčen človek z velikim trebuhom, da si je moral pas s silo pritegovati, rdeče kocine je nosil skoraj docela postržene in kadar je padel na njihovo ognjeno barvo pravi odsev, je bilo videti, kakor da žarijo od fosfora. Dva zoba je izgubil v poročni noči, da sam ni vedel, kako, zato je okorne besede izgovarjal, kakor da bi jih pljuval iz sebe, in ga ni bilo vedno dobro razumeti; plešo je imel samo na vrhu lobanje, da je bil izstrizen kakor menih, kajti okoli gola kropa se mu je vil venec plavaloh in svetilkajočih se kodrov.

Poveljnik mu je stisnil roko in na dušek izpil skodelico kave (šesto to jutro).

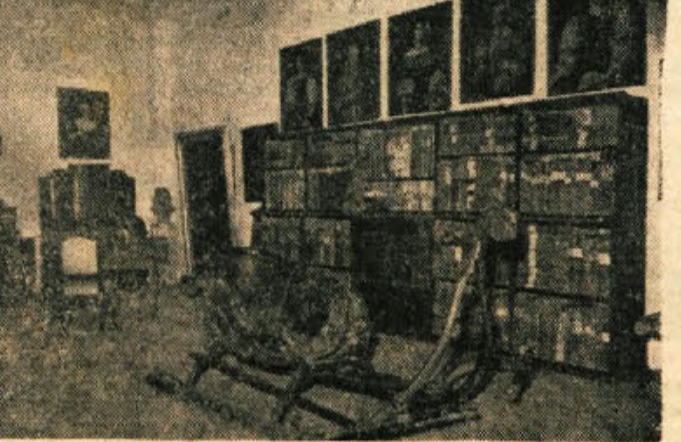
ko je poslušal poročilo svojega podrejene častnika o dogodkih, ki je prišlo do njih v službi; potem sta se oba približala oknu in izjavila, da jima življenje ni ravno radostno. Major je bil miroljuben in poročen, zato se je vsemu prilagodil; baron v stotniku, naugnan lahkoživec, klataž in divji ženskar, je besnel, ker je bil že tri mesece obsojen na prisiljeno združnost v tej samotni postojanki.

Nekdo je potrkal na vrata, poveljnik je rekel »notri!« in med podboji se je prikazal človek, eden izmed njihovih vojakov avtomatov, in že zgolj s svojo navzočnostjo spregovoril, da je kosilo pripravljeno.

V dvorani sta našli tri druge častnike, imeli so manjše čine; to so bili poročnik Otto von Grossling in dva podporočnika, Fritz Scheunauburg in markiz Wilhelm von Eyrik, zelo majhen plavalasec, ošaben in surov do ljudi, neumiljen do premagancev, nasilen kakor strelno orožje.

Odkar so stopili na francoska tla, ga tovariši niso imenovali drugače kakor gospodična Cicifuj. Ta priimek so mu dal zaradi njegovega spogledljivega obnašanja, zaradi njegove ozke postave, ki je bila tenka, kakor da jo stiska steznik, zaradi njegovega bledega obraza, ki so se sredi njega opazno nastavljali brki, pa tudi zaradi navade, ki se ga je prijel, ko je izražal svoje vzvišeno zaničevanje ljudi in stvari, kajti ob sleherni priliki je uporabljal rečenico »fej in fuj« in jo izgovarjal z rahlim sikanjem.

Jedilnica graščine Uville je bila dolga in kraljevska dvorana; njena zrcala iz starega kristala, preluknjana od krogel, in visoke stenске preproge iz Flandrije, presokane z zamahi sablje, da so ponekod žalostno visele, so zgornjo pričale, s čim se Gospodična Cicifuj peča v času svojega brezdelja.

Pogled v fevdalno sobo Posavskega muzeja

LETE ŽERJAVI — film z »Zlato palmo«

V kinu Doma JLA v Novem mestu smo lahko videli najboljši film letošnjega leta — sovjetsko filmsko ustvaritev »LETE ŽERJAVI«.

Zgodba tega filma je povsem preprosta, običajna, vsakdanja in dokumentarna. Po svoji vsebini ni nova, zato pa je nepsakdanja po svoji fa-buli.

Dekle Veronika in mladi Boris se imata rada. Izbruhne vojna in Boris odide na bojišče, njegova Veronika pa ostane sama. Minevajo težki dnevi vojne in Veronika ni-ma nobene zveze s svojim Borisom. V njeno življenje vpadе drug možki in ji navzlic njenemu upiranju ponuja svojo ljubezen. V trenutku skravnega obupa, ko se je vse obrnilo proti nji, postane žena moža, ki ga ne ljubi.

polne razmišljanja in kesanja in misli na samomor. Vse to je storilo njeno življenje nezno-sno. Pride še nov udarec: Borisov znanec ji pove, da je Boris padel. Veronika ne joka, ker kratkotalo ne verjame. Boris je živ in prav gotovo se bo vrnil.

Vojna je zmagovalno končana. Vojaki se vračajo, toda Boris in Veronika odpustje vse hujе.

Ustvarjalci filma govorijo o usodi navadnih ljudi. Znani so pripravili gledalce, da se zamislijo o velikih problemih sodobnosti, o problemih vojne in usode ljudi, ki skozi neštevne težke izkušnje nosijo v srce veliko ljubezen.

Film »Lete žerjavi« je bil največje presenečenje na letošnjem filmskem festivalu v Cannesu. Pred predvajanjem o njem niso veliko vedeli, le toliko, da ga je režiral Mihailo Kalatozov in da glavni vlo-gi v njem igra Tatjana Samoilova in Aleksej Batalov.

Po prikazanju je zasenčil vse dotlej predvajane filme na festivalu in navzlic pristranskosti žirije je bil nagrajen z »Zlato palmo«.

Režiser je ustvaril film, ki je poln občutja in razgibanosti. Množične scene so izredne, dinamične. Ni čudno, da mu je naše občinstvo med predvajanjem aplaudiralo.

V tem filmu se je odkrila nova zvezda sovjetskega filma in s svojo odlično igro presunila gledalce. Njena lepota in dramatski temperament sta prinesla nekaj povsem novega, kar v drugih filmih že dolgo nismo videli. Za razliko od ostalih sovjetskih filmov je ta brez posiljenega političnega patosa, kar samo poveča njegovo umetniško kakovost.

Nedvomno je zgodba o ruskih »Žerjavih« film, ki presenja vse, kar smo nekaj zadnjih let videli v naših kinematografih.

D. Bojanic

NEKAJ OKROGLIH

NOVA MOC

»Nikakor vas ne moremo sprejeti v službo, ker imamo že vsa delovna mesta zasedena.«

»Dajte no, saj tisto malo, kar bom jaz napravil, drugim res ne bo odjedalo dela!«

SORODNI POKLIC

Režiser igralcu: »Ne gre in ne gre! Izberite si raje drug poklic!«

»Tega nikakor ne morem. Meni pomenijo deske vse.«

»No, potem pa res ni težko posvetiti se kar mizarstvu!«

IZ PRVOŠOLCEVE NALOGE

»Pred hišo se je razprostiral lep sončnat travnik, na katerem so se pasle krave in zraven je tekel tih potok.

Na pašniku je dekleta molzla kravo, a v vodi se je videlo vse narobe.«

UPRAVIČENA POTRTOST

»Zakaj si pa tako potrto?« vpraša prijatelj prijatelja.

»Oh, kaj bi ne bil! Sprl sem se z ženo in zarotila se je, da šest tednov niti besedice ne bo spregovorila z menoj.«

»In zato si potrto! Lahko bi bil zadovoljen.«

»Saj sem tudi bil zadovoljen, toda pomisli: jutri se iz-teče šest tedne!«

»Pijem, ker bi rad pozabil, kako druzbo je vino.«

resnlma nemškima obrazoma, sta hkrati odgovorila:

»Kaj, gospod stotnik?« Pomislil je nekaj hipov, potem pa povzel:

»Kaj? Veste, kaj? Veselico moramo prideliti, če bo gospod poveljnik to dovolil.« Major je dejal pipo iz ust in vprašal: »Kakšno veselico, gospod stotnik?« Baron se je približal:

»Vso skrb prevzamem nase, gospod poveljnik. Dolžnost' bom poslal v Rouen in od ondat nam bo pripeljal ženske, vem, kje naj jih ulovi. Tu bomo pripravili večerjo, ničesar se nam ne manjka v ta namen in tako bomo, če nič drugega, preživeli lep večer.«

Grof Farisberg je skomignil z rameni in se nasmehnil:

»Niste pri pravi, prijatelj moj.« Častnik pa so se na en mah vzdignil in obkrožil svojega zapovednika s prošnjami.

»Pustite stotnika, da to stori, gospod poveljnik, ko pa je tu tako žalostno!«

Major je konec koncev dejal:

»Pa naj bo!«

Baron je precej poklical »Dolžnost'«. To je bil star podčastnik, ki ga nihče še ni videl, da bi se smejal, in ki je s strastjo izpolnil sleherni povelje svojih predpostavljajnih, kakršno koli je že bilo.

Togo in z neigibnim obrazom je sprejel baronova navodila, potem pa odšel; pet minut pozneje se je odpejal velik vojaški tovorni voz, pokrit s kupolasto napeto mlinarsko ponjavo, in s pomočjo štirih konj zdiral v divji metaž.

Duhove je pri prvi spreltel drget, da so se prebudili, zavravali so se iz svojih medlih položajev, obrali so se jim razživel, začeli so klepetati.